

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy

DZIAŁ CZASOPISM

RPi 26589

**ŻYCIE GOSPODARCZE POLSKI I NIEMIEC ORAZ
RYNKI WSCHODNIEJ EUROPY =
DEUTSCH-POLONISCHE WIRTSCHAFTS-
RUNDSCHAU**

Gdansk (Dx)

1926

ŻYCIE GOSPODARCZE POLSKI i NIEMIEC

ORAZ RYNKI WSCHODNIEJ EUROPY

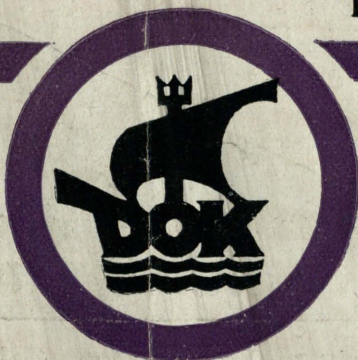
DEUTSCH-POLNISCHE WIRTSCHAFTS-RUNDSCHAU

Rok II Gdańsk, w styczniu 1926 r.

Danzig, im Januar 1926 / Nr. 1 (10)

W numerze niniejszym m. in.:

Perspektywy gospodarcze Niemiec na rok 1926 / Wzmagający się kryzys w niemieckim przemyśle włókienniczym / Rozwój wymiany towarowej pomiędzy Niemcami a krajami Wschodniej Europy / Zbyt artykułów pierwszej potrzeby / Pośrednictwo w nawiązaniu stosunków handlowych / Kryzys eksportu zboża z Rosji / Trudności przy wywozie drzewa z Rosji / Stan rolnictwa na Litwie / Leśnictwo Łotwy

Aus dem Inhalt: Vor einer wirtschaftlichen
Gesundung Polens?

Die Sanierungsversuche für die Staatsfinanzen / Skrzynski zur Wirtschaftslage / Polnische Außenhandelszahlen / Von der polnischen Naphtha-Raffinerie-Industrie / Zur Krise in der oberschles. Eisenhütten-Industrie / Die Lage der polnischen Metallindustrie / Schutz der deutschen Fabrikmarke in Polen / Von den polnischen Warenmärkten / Waren-Vermittlungstafel

XII-^{te} Wschodnio-Europejskie Targi w Królewcu: 14—17 lutego 1926 r.

Ogólny widok Targów

Baltic

Krajanki, rurki, wermiszel i Kolanka

Jeneralne Przedstawicielstwo:

Dom Handlowy Noe Fels

Twarda 4

Warszawa

Twarda 4
(31)

Kto pragnie

unormowania polsko-
niemieckich stosunków
gospodarczych,

winien być stałym czytelnikiem
pisma:

„Życie gospodarcze
Polski i Niemiec

oraz

Rynki Wschodniej Europy“

36)

KAWA HAG BEZ KOFEINY

NATURALNA
KAWA
ZIARNISTA

KAWA HAG BEZ KOFEINY

Hag, Tow. z o. o., Gdańsk

Nasza marka ochronna dla

druków artystycznych

Druk rotacyjny

Książek oraz druk wielokolorowy („offset“)

Zecernia maszynowa * Introligatornia * Kliszarnia

Wykonujemy wszelkie roboty w zakres drukarstwa wchodzące we
wszystkich językach, w szczególności w polskim i rosyjskim

Zakłady Graficzne

A. W. KAFEMANN

Tow. z ogr. odp.

(18

GDĄSK, Ketterhagersse 3-5 Telefony: 3015, 3016, 3017.

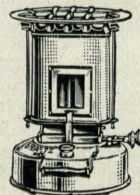

GDANSK - WRZESZCZ (33
HUNDEGASSE • JASCHKENTALERW
118 17

LATARNIE NAFTOWE

PIECYKI I MASZYNY NAFTOWE I SPIRYTUSOWE

LAMPY NAFTOWE

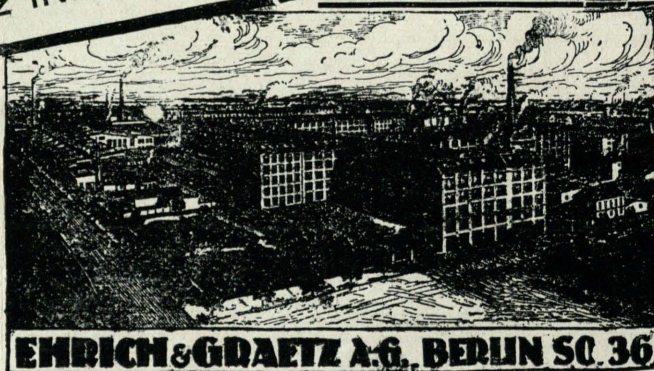

ELEKTRYCZNE NACZYNNIA DO GOTOWANIA, ŻELAZKA ELEKTRYCZNE I INNE ARTYKUŁY MARKI „GRAETZOR“

GRAETZ • GRAETZIN
GRAETZOR
oraz inne znane marki

Lampy i żyrandole dla oświetlenia elektr. i gazowego

ENRICH & GRAETZ A.G. BERLIN SO. 36

(10

39(4m)0a52 +
39(4r)0a52

Życie gospodarcze Polski i Niemiec

oraz Rynki Wschodniej Europy

Nakładem Towarzystwa Wydawniczego „Wschodnia Europa“, Sp. z o. o., Królewiec, Berlin, Gdańsk

Rok II	Wydawca: Dr. Wiegand / Redaktor działu polskiego: Paweł Neumark, niemieckiego: Franciszek Steiner / Redakcja i administracja w Gdańsku, Vorstädter Graben 58, telefon 6428 / Wychodzi raz na miesiąc w polskim i niemieckim języku	Gdańsk, w styczniu 1926 r.	Przedruk dozwolony za podaniem źródła / Prenumerata wynosi 1½ dolara rocznie / Taryfę ogłoszeń przysyłamy na żądanie / Rachunek bieżący w Banku Handlowym w Warszawie, Oddział w Gdańsku oraz w Direction der Disconto-Gesellschaft w Gdańsku	Nr. 1 (10)
--------	--	-------------------------------	---	---------------

Perspektywy gospodarcze Niemiec na rok 1926.

Ausblicke auf Deutschlands Wirtschaft 1926.

Ubiegły rok 1925 był rokiem kataklizmu gospodarczego nie tylko dla Polski, lecz i dla innych krajów europejskich, a w szczególności dla Niemiec. Ciężki kryzys kładzie swe piętno również na życie gospodarcze roku bieżącego. Odnosi się zatraciły swą moc, że życie gospodarcze nie ma już żadnego oparcia, że zagadnienia gospodarcze obracają się w kole, albowiem ten lub ów dylemat, który zdawałoby się jest już rozwiązany, wysuwa nowe, trudniejsze jeszcze do rozwiązania kwestie. Mały przykład: szerokie masy żądają obniżenia cen, producenci zaś oświadczają, iż nieodzownym warunkiem ku temu jest redukcja płac roboczych, na co znów pracownicy odpowiadają, iż płaca robocza stosować się musi do wzrastających cen, — i tak w kółko. Podwyższając cła, producenci starają się otrzymać ceny na dotychczasowym poziomie oraz zapewnić sobie zbyt swych wyrobów. Rząd niemiecki, który popierał te zamierzenia producentów, po niejakiś czas zainicjował akcję, zmierzającą do obniżenia cen. Niewiadomo czy upadek przemysłu przypisać należy brakowi kapitałów, czy też brak kapitałów upadkowo przemysłu.

Nie więc dziwnego, że, pomimo Locarno, głęboki pesymizm i nastroj zupełnej bezradności ogarnął wszystkich, pomimo że Niemcy toną kompletnie w kredytach, w jakie zaopatruje ich zagranica.

O przyczynach tego krytycznego stanu gospodarstwa narodowego Niemiec dużo się już pisało. O najgłówniejszym jednak czynniku, który bodaj czy nie stworzył owego łańcucha przyczyn, składających się na obecny stan depresji, wspominano dotychczas najmniej. Czynnikiem tym jest dokonana przed dwoma laty stabilizacja waluty niemieckiej. Nie była ona tworem celowo przeprowadzonej reformy pieniężnej, stanowiła raczej nieuniknione zerwanie z katastrofalną inflacją. Przejście od największej w dziejach świata inflacji do deflacji było zbyt raptowne, zbyt chaotyczne, aby nie odbiło się to na poziomie cen, a tem samem i na poziomie płac roboczych, zwłaszcza że długotrwały okres inflacji zrujnował kapitały i gdy nastąpił okres stabilizacji waluty, brak kredytów i drogi pieniądz obciążały już i tak wysokie koszty produkcji.

Jednakowoż, pomimo że obecny stan rzeczy jest b. niepomyślny, zdaje się, iż są dane, na mocy których przypuszczać można, iż depresja gospodarcza Niemiec dosięgła w r. 1925 punktu kulminacyjnego. Coprawda olbrzymi wzrost upadłości i nad-

zorów sądowych (w grudniu 3048 wobec 2310 w listopadzie), ogromne spotęgowanie się bezrobocia, — wszystko wskazywałoby raczej na to, iż życie gospodarcze Niemiec najcięższych chwil nie ma jeszcze za sobą. A jednak, jak rzekliśmy, są, zdaje się, symptomy poprawy, symptomy, iż rok 1926 będzie rokiem, powolnego coprawda, lecz stopniowo postępującego przezwyciężenia kryzysu. Wobec tego, iż podczas inflacji pieniężnej powstała kolosalna ilość firm prywatnych, z których znaczna część nie ma obecnie najmniejszej racji bytu, sam fakt mnożących się obecnie upadłości i niewypłacalności nie może jeszcze służyć wskaźnikiem zaniku życia gospodarczego. Upadłości te, o ile rozchodzi się o firmy inflacyjne, są naturalnym procesem uzdrowienia gospodarstwa narodowego, a że równocześnie szereg innych, solidnych przedwojennych firm dzielić musi ten sam los, to fakt ten znajduje się często w związku przyczynowym z upadkiem firm inflacyjnych, pociągających za sobą w przepaść i inne, od wielu lat istniejące przedsiębiorstwa. Proces uzdrowienia życia gospodarczego wymaga ofiar. Również i wzrastające bezrobocie jest częściowo skutkiem zastosowywania racjonalizacji w poszczególnych warsztatach produkcji niemieckiej. Proces racjonalizacji zmiany przedsiębiorstwa, nie mające racji istnienia i zmusza do koncentracji przedsiębiorstw żywotnych, co — w początkowym stadium — prowadzi do redukcji zbytecznych sił roboczych. Pomimo, że odbywający się w Niemczech proces racjonalizacji nie wykroczył jeszcze poza stadium przygotowawcze, — pomimo, że dużo jeszcze przedsiębiorstw odpadnie, a niektóre, zbyt wybujałe gałęzie przemysłu stoją wobec trudnego i ze stratami połączonego zadania sfuzjonowania oddzielnych przedsiębiorstw (jak np. przemysł budowy okrętów, fabrykacja lokomotyw i wagonów etc.), temniemniej przyznać trzeba, iż gospodarstwo Niemiec z całą energią konsekwentnie zmierza obecnie do racjonalizacji swych przedsiębiorstw. To przekształcanie przemysłu niemieckiego, zastosowywanie w nim znacznych ulepszeń technicznych konstatuje już konkurencyjny przemysł zagranicą. Fakt, że pewne niemieckie przedsiębiorstwo w dziale budowy okrętów, zaopatrzone w nowoczesne urządzenia, zdołało, dzięki swej korzystnej ofercie, otrzymać zamówienie przy rozpisaniu zagranicą konkursie, podczas gdy konkurencja wyszła zwyciężoną, — fakt ten daje angielskiej prasie fachowej asumpt do przedwczesnego twierdzenia, że nie-

miecki przemysł budowy okrętów stoi na wyższym szczeblu rozwoju, aniżeli angielski. Przedwczesne jest też zakładanie pewnego przemysłowca angielskiego z branży papierniczej, który, po powrocie z podróży po Niemczech, dzieląc się wrażeniami na ogólnym zebraniu akcjonariuszy swego towarzystwa, uderzył na alarm, że niemieckie fabryki papieru zaopatrzone są w nowoczesne, wspaniałe maszyny i że w przyszłości z powodzeniem będą mogły wytrzymać wszelką konkurencję na rynku światowym, (o ile obecny brak pieniądza rozwojowi temu nie będzie stawał na przeszkodzie). W twierdzeniach tych jest naturalnie dużo przesady, zwłaszcza, że celem ich jest zastosowanie protekcyjizmu u siebie w kraju, wzgl. uzyskanie subwencji rządowej dla odnośnej, rodzimej gałęzi przemysłu. Pomyślniej opinii o stanie przemysłu niemieckiego, wyrażanej przez przemysłowców zagranicznych, nie należy zatem przydawać zbyt wielkiego znaczenia, choć, jak rzekliśmy, bez wątpienia daje się w Niemczech zauważyć tendencja do przeprowadzenia jak najszerzej ujętej racjonalizacji produkcji i konsolidacji zdrowego przemysłu.

Amerykanin S. V. Gilbert, jenerałny agent dla odszkodowań aljanckich, jest również zdania, że gospodarstwo Niemcy są na dobrej drodze. Przemysł węglowy i żelazny naogół są w stanie zadawalniającym, produkcja stali większa, niż w r. 1913. Ostatni rok zamknął skarb Rzeczy Niemieckiej nadwyżką blisko 900 milionów złotych marek. W okresie 1924—1925 r. rzeczywiste wpływy przerosły o przeszło 2 miljardy marek preliminarz. W obiegu było w listopadzie r. z. 5 miliardów mk., opartych o rezerwę złota i walut obcych, wynoszącą zgórą 1½ miljarda. Problemem dla rządu niemieckiego jest — według Gilberta — nie, jak gdzieindziej, pokrycie deficytu, lecz, odwrotnie, racjonalne zużycie olbrzymich funduszy publicznych. Wskutek tego państwo stało się największym dostarczycielem kredytu. Na ogrom bankructw i konkursów Gilbert zapatruje się jako na oznakę stopniowego uzdrowienia ekonomicznego. Ogólne położenie przemysłu Gilbert charakteryzuje jako okres rekonstrukcji, który zbliża się do kryzysu, lecz po którym, według wszelkiego prawdopodobieństwa, nastąpi stanowczy zwrot na lepsze.

Życie gospodarcze Niemiec wykazuje i pod innymi względami tendencję rozwoju. I aczkolwiek niemiecki bilans handlowy ostatnich lat jest wielce niepomyślny, to

Der deutsche Teil beginnt auf Seite 7

BIURO KASOWE
26889

jednak ukształtowanie się tegoż w ciągu ostatnich dwóch lat jest jednocześnie dowodem stopniowej, acz b. powolnej poprawy. Począwszy od września r. z. przewyżka przywozu nad wywozem ustawicznie

się zmniejsza, przyczem w r. 1925 zauważyć się daje stopniowy wzrost wywozu, co szczególnie jaskrawo się uwydatnia, gdy się czyni porównanie z odnośnymi cyframi r. 1924, a mianowicie:

Miesiąc	1924r.		1925r.	
	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
(w tysiącach mk.)				
styczeń	565 467	429 869	1 281 922	695 656
luty	714 812	464 899	1 071 159	629 843
marzec	681 009	455 799	1 037 157	708 690
kwiecień	800 377	480 764	1 066 948	670 047
maj	869 403	513 950	993 587	728 002
czerwiec	734 278	474 457	1 009 188	685 724
lipiec	539 348	572 260	1 154 067	742 880
sierpień	437 200	587 962	1 178 511	724 585
wrzesień	618 492	559 189	1 069 087	776 622
październik	847 370	610 043	1 074 182	846 482
listopad	1 034 842	641 201	856 548	791 852
grudzień	1 214 443	738 405	—	—
ogółem	9 060 842	6 531 798	11 miesięcy: 11 732 356	8 000 384

Bilans handlu zagranicznego za rok 1925, uwzględniając przypuszczalne dane za grudzień, wykazuje, co prawda, w porównaniu do r. 1924, spotęgowanie się pasywności z 2,5 do 4 miliardów mk., lecz objaśnia się to głównie tem, iż udzielane Niemcom w roku ubiegłym kredyty zagraniczne realizowane być mogły jedynie drogą importu towarów, które jednak przeważnie używane zostały na cele produkcyjne. Z drugiej jednak strony zeszłoroczny bilans handlowy Niemiec wykazuje, w porównaniu do r. 1924, wzrost eksportu a mianowicie w r. 1924 tenże wynosił 6,5, w r. ub. zaś 8¼ miljarða mk., czyli zwiększenie się tegoż wynosi 2¼ miljarða mk. Nawet w porównaniu do r. 1913, rok ubiegły, pod względem eksportu przedstawia się dla Niemiec wcale pomyślnie, gdyż podczas gdy wywóz towarów w roku ubiegłym wynosił, jak rzekliśmy, 8¼ miljarða mk., wartość tegoż w r. 1913 stanowiła 10 miliardów. Należy przytem przyjąć pod uwagę, iż obszar Niemiec w porównaniu z przed wojną znacznie się zmniejszył, a jeśli, uwzględniając fakt, iż ceny obecne są znacznie wyższe, aniżeli przed wojną, powyższą sumę 8¼ miljarða uważać będziemy za równoznaczną z przedwojennymi 6½ miliardami, to nawet i w tym wypadku stwierdzić należy, iż eksport z Niemiec w roku ubiegłym przedstawiał się w z g l ę d n i e dość pomyślnie.

Obserwując kształtowanie się operacji na niemieckim rynku pieniężnym oraz na giełdach tamtejszych, zauważyć się daje w ostatnich tygodniach ogromne ożywienie. W związku z dużym zainteresowaniem banków amerykańskich papierami niemieckimi, powstał w Nowym Jorku niemiecko-amerykański bank dla popierania przemysłu niemieckiego. Pomoc ta ujawniać się ma przede wszystkim w udzielaniu znacznych kredytów bankom niemieckim, które będą bezpośrednio rozdzielały kredyty w przemyśle. Jest to jeden z epizodów walki, jaka ostatnio rozegrała się na arenie życia gospodarczego Niemiec pomiędzy bankami a wielkim przemysłem o supremację na zagranicznym rynku kredytowym, z której banki niemieckie nie po raz pierwszy wychodzą zwycięsko, uzależniając coraz bardziej od siebie przemysł. Ze strony kapitału amerykańskiego zainteresowanie to tłumaczy się przede wszystkim tem, że niski kurs obecny niemieckich akcji przemysłowych pozwala liczyć na duże zyski przy nabywaniu tych papierów, gdyż dopływ kapitałów niewątpliwie wpłynie w prędkim tempie na wzrost ich kursu. Zainteresowanie zagranicy niemieckimi akcjami przemysłowymi

dowodzi, że opinia zagraniczna ma zaufanie do rozwoju życia gospodarczego Niemiec.

Dopływ kapitałów do Banku Rzeszy oraz w prywatnych bankach niemieckich jest w ostatnich czasach tak znaczny, że Bank Rzeszy, a wślad za nim i banki prywatne obniżyły stopę dyskontową i lombardową o 1% (z 9 na 8, wzgl. z 11 na 10%). W związku z płynną gotówką, w jaką obfitują obecnie banki niemieckie, oczekują, iż te ostatnie nanowo zasilać będą kredytami przemysł i rolnictwo i że dzięki temu spotęguje się siła kupcza ludności. Ekonomisci niemieccy są zdania, iż dzięki wspomnianej wyżej racjonalizacji przemysłu i potaniu, a przede wszystkim udostępnieniu kredytu, w niedługim czasie będzie mogło nastąpić stopniowe obniżenie kosztów produkcji, a tem samem i wzmoczenie się eksportu. My zaś ze swej strony dodamy, że zlikwidowanie zatargu gospodarczego z Polską i w związku z tem import polskich produktów rolniczych oraz zwierzęcych, również zdoła przyczynić się do obniżenia kosztów utrzymania w Niemczech, tem samem i do obniżenia kosztów produkcji, a wślad za tem i do spotęgowania się eksportu niemieckiego zagranicę.

Reasumując powyższe wywody i abstrahując od ofiar, które, jak na każdej wojnie, tak i w walce o uzdrowienie życia gospodarczego, w Niemczech i w dalszym ciągu jeszcze padać będą — liczyć się bowiem trzeba z tem, że bezrobocie w Niemczech w dalszym ciągu wzrastać będzie i że sytuacja gospodarcza w następnych miesiącach jeszcze więcej się pogorszy —, dochodzi się temniemniej do wniosku, iż widoki na poprawę sytuacji w połowie 1926 r. są większe, niż można by wobec obecnej depresji przypuszczać. Oczywiście, aby poprawa nastąpiła, musi być wprawdzie przeprowadzona stabilizacja waluty we Francji, Polsce i innych krajach, z którymi Niemcy utrzymują stosunki gospodarcze, a przede wszystkim musi być położony kres wzajemnemu odgraniczaniu się murami celnymi, kładąc fundament pod stworzenie Stanów Zjednoczonych Europy, które ukróciłyby nareszcie hegemonję gospodarczą Ameryki Północnej.

Należy też wyrazić nadzieję, że i w Polsce, po podjęciu nanowo stosunków ekonomicznych z Niemcami, kryzys obecny znacznie będzie złagodzony i że stopniowo nastąpi powrót do normalnych warunków pracy, a wślad za tem i rozkwit życia gospodarczego.

Współpraca Ameryki i W. Brytanji dla ratunku gospodarczego Europy.

Według nadchodzących z Nowego Jorku wiadomości, omawiano w czasie pobytu gubernatora Banku Anglii, Normana, w Ameryce sprawę stworzenia międzynarodowego banku rezerwowego przy współudziale Ameryki i W. Brytanji. Bank ten miałby przede wszystkim pomagać państwom europejskim w odrodzeniu gospodarczym oraz zapobiec dalszemu spadkowi walut europejskich, opierając je na pokryciu w złocie.

Kupujcie tylko
smaczne i zdrowe
Kanolda
karmelki śmiefankowe

(19)

Pomoc Kredytowa dla rolnictwa niemieckiego.

Niemiecki „Golddiskontbank“ zaproponował „Rentenbank—Kreditanstalt“ transakcję, umożliwiającą temu ostatniemu udzielenie rolnictwu wielkich, długoterminowych kredytów, zabezpieczonych hipotecznie. Oprocentowanie ma wynosić wyłącznie z prowizją i innymi kosztami 7½% p. a., kredyty udzielone być mają na 3—5 lat.

Kredyty te mają umożliwić rolnictwu intensyfikację tegoż a, pośrednio, zmniejszenie importu zboża z zagranicy, tem samem zmierzając w ostatecznym celu do poprawy bilansu handlowego i płatniczego.

Pośrednictwo w nawiązaniu stosunków handlowych. Warenvermittlungstafel.

Poszukiwane towary polskie.

- A. 125 Plecionka łykowa do butelek (Flaschen-Bastgeflechte).
- A. 128 Pale, bite kafarem (Rampfähle).
- A. 146 Klódki, śruby etc.
- A. 147 Furniery.
- A. 148 Konfekcja dziecienna, damskie pullover oraz dziane wyroby, reformy i spody ze sztucznego jedwabiu.
- A. 150 Żwir i szuter (wagonowo). Bocznica kolejowa konieczna.
- A. 175 Smoła żywiczna.
- A. 176 Środki opatrunkowe.
- A. 177 Jaja.

Zaofiarowane przedstawicielstwa na Polskę następujących artykułów:

- A. 117 Żaluzje i okiennice żelazne.
- A. 129 Maszyny do wyrabiania grzebieni.
- A. 130 Pończochy (fabryka w Chemnitz).
- A. 133 Wyroby gumowe bez szwu.
- A. 139 Wyroby stalowe (fabryka w Solingen).
- A. 152 Guziki do bielizny.
- A. 153 Artykuły elektrotechniczne.
- A. 154 Artykuły elektrotechniczne.
- A. 155 Guziki.
- A. 163 Naczynia domowe i kuchenne.
- A. 164 Materiały odzieżowe.
- A. 165 Artykuły sportowe, laski.

Wzmagający się kryzys w niemieckim przemyśle włókienniczym.

Zur Krise in der deutschen Textilindustrie.

W ostatnich tygodniach kryzys w przemyśle włókienniczym spotęgował się w dalszym ciągu. W wielu gałęziach, jak np. w przemyśle bawełnianym, który do niedawna należał jeszcze do najlepiej prosperujących branż w Niemczech, nowych zamówień udziela się minimalnie, wobec czego następuje coraz większa redukcja pracy. Dużo fabryk ma jeszcze coprawda zamówienia, wykonanie których potrwać może kilka tygodni, lecz po większej części odbiorcy starają się cofać udzielone przezeń zamówienia, podczas gdy szereg innych obstalunków, wobec niewypłacalności klientów, fabrykanci anulują, wzgl. wykonanie tychże wstrzymują, o ile klient zalega z uregulowaniem poprzednich rachunków. Tym sposobem nagromadziły się wielkie zapasy towarów na składach (jak np. w tkalniach), dla których niema zbytu. Ceny coprawda spadły, lecz jeszcze nie w tym stopniu, aby skutek tego mógł się ożywić zbyt towarów.

Podobnie przedstawia się sytuacja w innych gałęziach przemysłu włókienniczego. W przemyśle wełnianym zatrudnienie we fabrykach przędz i zgrzebniej jest już od szeregu miesięcy b. niskie. Lecz i w przedziałniach wełny czesankowej, które do niedawna miały jeszcze dużo zamówień, napływ obstalunków jest coraz mniejszy. — Katastrofalną jest sytuacja w przemyśle lnianym. W tej gałęzi przemysłu tekstylnego daje się we znaki odpadnięcie dawnych obbiorców, a mianowicie wojska i marynarki, jak również odczuwać się daje niedostateczna siła kupcza ludności, a tem samem brak konsumcji masowej towarów lnianych lepszych gatunków. Prawie w żadnej innej gałęzi przemysłu włókienniczego redukcja pracy oraz zupełne zamykanie fabryk nie odbywa się w tak wielkim stopniu, jak właśnie w przemyśle lnianym. I pomimo, że ceny lnu surowego oraz przędzy spadły, nie widać ożywienia. Również i te liczne tkalnie, które przerzuciły się na fabrykację towarów ba-

wełnianych lub półlnianych, znalazły się wskutek braku zamówień w trudnem położeniu i również zmuszone zostały do zamknięcia przedsiębiorstw. Ponieważ nieczynne są zakłady, zajmujące się moczeniem lnu, przeto produkcja lnu po większej części nie została dotychczas zebrana, wobec czego możliwem, jest, że uprawa lnu w Niemczech, która podczas wojny tak bardzo była popieraną przez odpowiednie czynniki, coraz bardziej zanikać będzie, albowiem kultywowanie lnu staje się dla rolnika nieopłacalne. — Fabrykacja jedwabiu i aksamitu jest również ograniczona; jedynie w fabrykach, produkujących materiały z „crêpe de chine“, zauważyć się daje pewne ożywienie. Również i w przemyśle jedwabiu sztucznego panuje stagnacja, głównie wskutek zaszytych zmian w modzie.

Nadzwyczaj krytycznie przedstawia się sytuacja w przemyśle odzieżowym, na co w pierwszym rzędzie wpłynął niepomysłny sezon jesienny, który zmuszał do sprzedawania wielkich, znajdujących się na składach zapasów po cenach niżej kosztu. Niezależnie od tego sprzedawano po niesłychanie niskich cenach towary, pochodzące z masy upadłości. Widoki na sezon wiosenny, są niezbyt pomyślne. Podczas gdy zamówienia na luty i marzec zwykle udzielane były już w grudniu i styczniu, tym razem jedynie handel detaliczny udzielił trochę zamówień dla późniejszej dostawy. Wojażerowie nie osiągnęli pomyślnych rezultatów. Klientela jest b. powściągliwa, gdyż nie posiada dostatecznych środków pieniężnych. Ruch przedświąteczny na Boże Narodzenie naogół zawiódł. Coprawda ilościowo, w porównaniu do r. ub., klientela się nie zmniejszyła, jednak obroty były mniejsze o 25—50%. Wobec tego pozostały duże zapasy towarów dla wyprzedaży styczniowych. T. zw. sprzedaż inwentarzowe dały naogół pomyślne rezultaty.

Dochodowość przemysłu niemieckiego.

Według przeprowadzonych badań statystycznych przez sfery przemysłowe w Niemczech, bilans operacji 700 największych przedsiębiorstw niemieckich, których akcje są wprowadzone i notowane na giełdzie berlińskiej, przedstawia się następująco: 374 przedsiębiorstwa wypłaciły swoim akcjonariuszom po 7,5% dywidendy, 98 przedsiębiorstw wypłaciło przeciętnie około 10% dywidendy w stosunku rocznym, reszta zaś wypłacała po 12% i wyżej. Średnia przeciętna wypłacanej dywidendy dla przedsiębiorstw bankowych wynosiła w Niemczech za okres pierwszych trzech kwartałów 1925 r. około 7,8%.

Pożyczka zagraniczna dla Magdeburga.

Rada Miejska w Magdeburgu postanowiła zaciągnąć w Ameryce pożyczkę w wysokości 13,6 milj. mk., o ile Rząd Reszy udzieli na to pozwolenia.

Scotta
Emulsja

Wspaniały
przetwór
tranu

dostarcza

SCOTT & BOWNE

Fabryka

dla krajów Wschodniej Europy

w Gdańsku

Weidengasse 35/38.

Kupujcie tylko
smaczne i zdrowe

Kanolda

karmelki śmietankowe

(19)

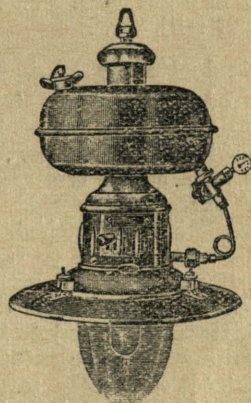
Światło

naftowo-żarowe

Continental

lampy intensywne o 11—150 świec dla
oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego

„Clariss“

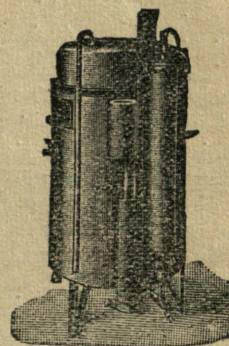
Dobrze zaprowadzone na niemieckich i
zagranicznych kolejach żelaznych.

Przeszło 100 różnych modeli!

Żądajcie katalogu 452

Urządzenia przecinające
i spawalne „Continental“

Nowość! „Novafix“ Nowość!

Koncesjonowane kompl. urządzenia spawalne
dla warsztatów i montażu aparatami
28) acetylenowemi

„Gasofix“ mk. niem. 161.80

„Novafix“ „ „ 206.80

„Nova“ „ „ 288.60

(wydajność 3600 centn. w godzinę)

Wszelkie materiały dla przyborów spawalnych

Pierwszorządne referencje

Żądajcie katalogu Nr. 145

**Continental-
Licht- u. Apparatebau-
Gesellschaft**

Frankfurt a. Main

Fabryka i biuro: Mainzer Landstr. 193

Towarzystwo „Continental“ dla
budowy artykułów oświetlenia i
aparatów, Frankfurt nad Menem

Przedstawiciele poszukiwani!

(40)

Rozwój wymiany towarowej pomiędzy Niemcami a krajami Wschodniej Europy.

Die Entwicklung der Handelsbeziehungen zwischen Deutschland und Osteuropa.

Urząd Statystyczny Rzeszy opublikował dane, dotyczące handlu zewnętrznego Niemiec według krajów, za czas od stycznia do września 1925 r. włącznie.

Dowodem nadzwyczaj ożywionych i coraz bardziej się rozwijających stosunków handlowych między Niemcami a krajami Wschodniej Europy służy fakt, iż, w porównaniu do pierwszych 9 miesięcy 1924 r., eksport Niemiec do rzeczonych krajów spotęgował się o 200 milj. mk., import zaś z tychże o 224 milj. mk.

Wywóz do Europy Wschodniej.

W czasie od stycznia—września 1925 r. wywieziono do krajów Wschodniej Europy towarów niemieckich na sumę 700 milj. mk. wobec 500,4 milj. mk. w tym samym czasie 1924 r. W okresie sprawozdawczym eksport Niemiec do krajów Wschodniej Europy stanowił 11% ogólnego eksportu niemieckiego (6386 milj. mk.). W pierwszych 9 miesiącach 1924 r. wywóz do Europy Wschodniej stanowił również 11% ogólnego eksportu z Niemiec (4556,6 milj. mk.). Wśród odbiorców towarów niemieckich Europa Wschodnia zajmuje drugie miejsce po Holandji — 720 milj. mk. — (tak wielkie znaczenie Holandji dla handlu niemieckiego objaśnia się tem, iż kraj ten w handlu tranzytowym Niemiec odgrywa nader ważną rolę.).

Eksport Niemiec do poszczególnych krajów Europy Wschodniej przedstawia się w następujący sposób:

	styczeń—wrzesień 1924 r.	1925 r.
Polska . . .	197,7	297,4 milj. mk.
Rosja . . .	60,6	162,0 „ „
Finlandja . .	74,4	76,2 „ „
Gdańsk . . .	63,3	67,2 „ „
Litwa . . .	37,7	41,5 „ „
Łotwa . . .	45,5	40,4 „ „
Estonja . . .	20,9	15,3 „ „

Europa Wschodn. 500,4 700,0 milj. mk.

Tym sposobem wywóz niemiecki do Europy Wschodniej spotęgował się w okresie sprawozdawczym 1925 r., w porównaniu do tego samego okresu 1924 r., o 40%. Spotęgowanie się wywozu do rzeczonych krajów odpowiada ogólnemu wzrostowi wywozu niemieckiego.

Największe spotęgowanie się wykazuje eksport Niemiec do Rosji, a mianowicie o 167,3%. Wywóz do Polski wzrósł o 50,4%, do Gdańska o 6,1%.

Wywóz niemiecki do Finlandji wzmożił się o 2%, do Litwy o 10,1%, podczas gdy do Łotwy zmniejszył się o 11,2% i do Estonji o 27%.

Wywóz z Niemiec do Polski spotęgował się o 99,7 milj., lecz jedynie w pierwszych dwóch kwartałach, albowiem w trzecim kwartale dają się zauważyć skutki niemiecko-polskiego konfliktu celnego, co wynika z następującej tabelki, ilustrującej rozwój wywozu niemieckiego do Wschodniej Europy w pierwszych trzech kwartałach 1925 r. (w milj. mk.):

	I Kwartał	II Kwartał	III Kwartał
Polska . . .	102,3	128,5	66,6
Rosja . . .	45,5	50,9	66,6
Finlandja . .	22,4	25,4	28,4
Gdańsk . . .	23,9	23,3	20,0
Litwa . . .	12,8	15,2	13,5
Łotwa . . .	13,4	13,6	13,4
Estonja . . .	4,0	5,6	5,7
Europa Wschodnia	224,3	262,5	213,2

W porównaniu do drugiego kwartału, wywóz do Polski w trzecim kwartale zmniejszył się o połowę. Zatarg gospodarczy z Niemcami odbił się naturalnie i na stosunkach handlowych z Gdańskiem. W III kwartale wywóz do Rosji wynosił zaledwie o 1 milion mk. mniej, aniżeli do Polski.

Przywóz z Europy Wschodniej.

Import niemiecki z krajów Wschodniej Europy wyniósł w pierwszych 9 miesiącach 1925 r. 724,6 milj. mk. (w tym samym czasie 1924 r. 500,3 milj. mk.). Import Niemiec z Europy Wschodniej, stojącej pośród dostawców Niemiec na trzecim miejscu (po Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. i Wielkiej Brytanji) stanowił w okresie sprawozdawczym 1925 r. 7% ogólnego przywozu do Niemiec (10 389,7 milj. mk.) wobec 8,2% w pierwszych 9 miesiącach 1924 r.

Import Niemiec z poszczególnych krajów Wschodniej Europy ukształtował się następująco:

	styczeń—wrzesień 1924 r.	1925 r.
Polska . . .	297,7	359,8 milj. mk.
Rosja . . .	93,3	166,7 „ „
Finlandja . .	26,1	78,1 „ „
Litwa . . .	26,0	38,6 „ „
Łotwa . . .	18,6	28,4 „ „
Estonja . . .	11,3	22,4 „ „
Gdańsk . . .	45,3	20,6 „ „

Europa Wschodn. 500,3 724,6 milj. mk.

Jedynie Gdańsk wykazuje zmniejszenie wywozu do Niemiec, a mianowicie o 54,5%.

Przywóz do Niemiec ze wszystkich krajów wschodnio-europejskich wzmożił się o 45%, podczas gdy ogólny import niemiecki spotęgował się o 70%.

W poszczególnych kwartałach 1925 r. przywóz do Niemiec z krajów Wschodniej Europy ukształtował się następująco:

	I Kwartał	II Kwartał	III Kwartał
Rosja . . .	45,1	33,9	87,7
Polska . . .	136,8	141,3	81,7
Finlandja . .	14,4	20,6	43,1
Litwa . . .	13,8	10,7	14,1
Łotwa . . .	14,6	10,9	12,9
Estonja . . .	6,6	5,9	9,9
Gdańsk . . .	8,1	5,1	7,4

Europa Wschodnia 239,4 228,4 256,8

Pomimo zmniejszenia się importu niemieckiego z Polski, ogólny import Niemiec z Europy Wschodniej w III kwartale znacznie się spotęgował.

Bilans handlu Niemiec z Europą Wschodnią ukształtował się na niekorzyść Niemiec. Podczas gdy w pierwszych 9 miesiącach 1924 r. saldo bilansu tego było aktywne, wynosząc 100 000 mk., w okresie sprawozdawczym 1925 r. bilans ten stał się biernym w wysokości 24,6 milj. mk.

Ogólny import krajów Wschodniej Europy wyniósł w pierwszych 9 miesiącach 1925 r. — stosownie do danych cyfrowych odnośnych krajów, przebieżonych na mk. — 2919,7 milj. mk. Wywóz zaś z Niemiec do krajów Wschodniej Europy wyniósł w tym czasie 700 milj. mk., stanowiąc tem samem około 24% ogólnego przywozu do krajów Wschodniej Europy.

Ogólny eksport krajów Wschodniej Europy wyniósł w okresie sprawozdawczym 2169,8 milj. mk., z czego na wywóz do Niemiec przypada 724,6 milj. mk., czyli 33%.

Zbyt artykułów użytku domowego.

Die Versorgung des täglichen Bedarfs.

W ostatnich 11 latach konsumpcja artykułów użytku domowego w krajach europejskich znacznie zmalała, w związku ze skurczeniem się siły kupczej tych, wskutek wojny spauperyzowanych krajów. Natomiast, w miarę rozwoju nowoczesnej techniki, powstał cały szereg nowych artykułów konsumpcji masowej. Przed 11 laty nieznane było jeszcze radio, podczas gdy dziś jest ono rozpowszechnione na całej kuli ziemskiej. W równej mierze spopularyzowane zostały automobile, a dotychczasowy rozwój lotnictwa pozwala przypuszczać, że z biegiem czasu nastąpi również coraz większa popularyzacja samolotów. Jednak nieporównanie większe rozpowszechnienie, aniżeli powyższe gałęzie przemysłu, wykazuje zastosowywanie elektryczności. W całym świecie odbywa się w wielkich rozmiarach zastosowywanie siły elektrycznej, szeroko zakrojone plany znajdują się w stadium opracowywania, — lampy elektryczne, elektryczne aparaty do ogrzewania oraz maszyny elektryczne są dziś artykułami masowej potrzeby.

Wszystkie te artykuły, jakoteż wyroby wszelkich innych branż: przemysłu szklanego, ceramicznego, papierniczego, drzewnego, artykuły żelazne, stalowe i metalowe, przedmioty użytku domowego i kuchennego, jednym słowem artykuły wszelkich branż wystawione będą na nadchodzących, 12-ych z rzędu Wschodnio-Europejskich Targach w Królewcu, odbyć się mających 14—17 lutego r. b. Na Targach tych demonstrowane będą najnowsze zdobycze techniki niemieckiej, — przeszło 2000 wystawców przeróżnych branż zaoferuje swe, coraz bardziej udoskonalone wyroby, udzielając firmom, zasługującym na zaufanie, długoterminowych kredytów. Na Targach tych urządziłone będą wystawy specjalne: „Technika światła, ciepła i zimna“ oraz „Gospodarstwo domowe a technika“.

Przedstawiciele rosyjskiego przemysłu i handlu postanowili i tym razem wziąć czynny udział w Targach Królewskich, rozszerzając znacznie swoje eksponaty. Między innymi uczestniczyć będzie „Gostorg“ oraz Urząd Przywozowo-Wywozowy w Moskwie.

Niezależnie od tego udział w Targach przyjmuje również Estonja, wystawiając swe produkty rolnicze — wywóz których do Niemiec ostatnio znacznie się spotęgował — oraz produkty łupkowe i wyroby tekstylne.

Słowem. wspomniane Targi Królewskie pod względem ogromu swych eksponatów zapowiadają się i tym razem imponująco.

Dlatego też nie tylko kupcom, lecz i osobom fachowym, pracującym w powyżej wspomnianych dziedzinach techniki, w ich własnym interesie zaleca się zwiedzenie rzeczonych Targów.

Rynki Wschodniej Europy.

MÄRKTE OSTEÜROPAS.

ROSJA SOWIECKA.

Kryzys eksportu zboża.

W ciągu 5 miesięcy tegorocznej kampanii wywieziono z Rosji 82 milj. pudów zboża. Przyjmując pod uwagę, iż w tym samym czasie 1924 roku, który był, jak wiadomo, rokiem nieurodaju, eksport wynosił tylko o 20 milj. pudów mniej, to dotychczasowy rezultat wywozu zboża w roku bieżącym nie może być uważany za zadowalniający. Pewnej kompensaty dopatruje się rosyjska prasa gospodarcza we wzmagającym się wywozie do Anglii i Francji. Wzrost wywozu do tych krajów jest jednak tylko przejściowy, jest on bowiem skutkiem obecnej sytuacji na rynku zbożowym w Anglii i jej kolonjach. Co się zaś tyczy Francji, to w kraju tym możliwości zbytu zboża są dość ograniczone. Zresztą nadmienić należy, iż sowieckie organizacje eksportowe same przyznają, iż gatunek zboża, idącego na eksport, znacznie ucierpiał od względnie dość znacznej wilgoci.

Eksport zboża z Rosji rozpoczął się w obecnej kampanii w momencie b. niekorzystnej konjunktury cen na światowym rynku zbożowym. Wobec ustawicznego spadku światowych cen na zboże, Rosja — jak się wyraziła „Ekonomiczeskiej Żyźń” — zmuszona była do „odwrotu z rynku światowego.”

Perspektywy eksportu zboża z Rosji przedstawiają się nader niepomyślnie. Ilości zboża, dostarczone przez wieś dla wywozu zagranicę, są coraz mniejsze. (w pierwszej połowie października wynosiły one 35,4 milj. pudów, w drugiej połowie listopada już tylko 25 milj. pudów). Do d. 1 grudnia r. z. przeznaczone na eksport zboże wynosiło ogółem 274,4 milj. pu-

dów, wobec czego wątpliwem jest czy na 1 stycznia r. b. takowe wyniosły owe 350 milj. pudów, których się Kamieniew spodziewał.

Kształtowanie się cen na rosyjskim rynku zbożowym przyczynia się również w znacznej mierze do tego, że perspektywy eksportu zboża z Rosji stają się coraz bardziej niepomyślne. Po krótkim okresie ustabilizowanych cen na rosyjskich rynkach zbożowych zauważyć się daje obecnie ponowny wzrost cen. W listopadzie ceny żyta poszły w górę o 8,2%, pszenicy o 6%, owsa o 2,8% i jęczmienia o 2,6%. „Ekonomiczeskaja Żyźń” jest zdania, że jedynie „zmniejszenie eksportu zboża do minimum zdoła uwolnić rosyjski rynek zbożowy od zupełnej dezorganizacji.”

Znamienne jest, że kryzys, jaki nastąpił w eksporcie zboża z Rosji, dowiódł, iż na statystyce sowieckiej absolutnie polegać nie można. Rewizja, przeprowadzona przez Centralny Urząd Statystyczny Unji Sow., wykazał bowiem, iż obliczenia ostatnich zbiorów w Rosji były zupełnie dowolne. Wobec tego, że przypuszczano, iż komunikowane przez chłopów dane o zbiorach ośmiętnego rajonu nie odpowiadają faktycznemu stanowi rzeczy, przeto cyfry te urzędy statystyczne poprostu podwyższały o 60—70%. Tak samo obliczono zbyt wysoko zapotrzebowanie chłopstwa. Rosyjska prasa gospodarcza gani te metody urzędów sowieckich, przyznając zarazem, iż cały plan gospodarczy rządu moskiewskiego na r. 1925/26 ustalony został na podstawie powyżej naszkicowanych danych „statystycznych”.

Trudności przy wywozie drzewa.

Eksport drzewa z Z.S.S.R. w sezonie tegorocznym połączony był z wielkimi trudnościami. Na najważniejszym rynku zbytu, w Londynie, sprzedano do lipca zaledwie 45% ilości drzewa przeznaczonych na eksport. Kraje, konkurujące z Rosją: Szwecja i Finlandja, zdążyły zbyć w tym samym czasie 60% swego drzewa. Nadzwyczaj słaba tendencja zniewoliła eksporterów rosyjskich do skierowania swych ofert do odsprzedawców, a nie wprost do instytucji brakierowych. Tym sposobem ze znajdujących się w portach 80 000 standartów drzewa udało się zbyć 70 000 standartów, co prawda po niższych, lecz względnie dogodnych cenach. W sierpniu i wrześniu sprzedano w Anglii także i resztujące ilości. W sezonie bieżącym zawarto poważne kontrakty z francuskimi importerami. Do Niemiec wywieziono 40 000 standartów drzewa ciętego. Większe ilości wywiezione zostały również do Belgji. Po raz pierwszy wywieziono w tym roku drzewo rosyjskie do Włoch, Grecji, Egiptu i Południowej Afryki, próbný transport poszedł też do Ameryki.

Ogólny wywóz drzewa z Rosji wynosił w r. 1924/25 120 milj. pudów czyli 45% eksportowanych przed wojną ilości (265 milj. pudów). Wśród organizacji, eksportujących drzewo, najważniejsze miejsce zajmują trusty państwowe.

W r. 1925/26 Rosja będzie mogła eksportować zagranicę około 150 milj. m. p. drzewa ogólnej wartości 80—85 milj. rubl., z czego przywóz do Anglii stanowić będzie prawdopodobnie 70—75 procent. Z francuskimi firmami: „Société Centrale du Bois” oraz z „Nordling” zawarto umowy na dostawę 10 000 standartów materiału ciętego do Francji. Do Niemiec dostarczone będą w tym roku, po raz pierwszy z Archangielska, przeszło 20 000 standartów drzewo okrągłego. Następnie ma być wywiezione drzewo do Włoch, Grecji, Południowej Afryki i t. d. Trudności w zakresie finansowania eksportu drzewa częściowo zostały przezwyciężone, albowiem „Sewerolesowi” udzielone zostały pokaźne kredyty.

Eksport futer.

W roku operacyjnym 1924/25 wywóz futer z Rosji wyniósł 64,2 milj. rubl. (11,4% ogólnego eksportu) wobec 17 milj. rubl. w r. 1913, 12,3 milj. w r. 1923/24 i 33,8 milj. rubl. w r. 1922/23. A zatem wywóz futer w ubiegłym roku był 3½ razy większy, aniżeli eksport tychże przed wojną.

Sowiecki system koncesyjny.

Od r. 1922 (czyli po proklamowaniu nowej polityki ekonomicznej) do 1 sierpnia 1925 r. rząd rosyjski zawarł ogółem 103 umowy koncesyjne (z których 13 nie zostały wykorzystane). Z pozostałych 90 umów zawarto 32 z Niemcami, 17 z Anglią, 8 z Ameryką, a pozostałe 43 z 20 innymi krajami. Według obiektów przypada 26 umów na handel, 17 na przemysł przetwórczy, 13 na przemysł górniczy, 13 na rolnictwo, 12 na komunikację, 6 na leśnictwo. Rząd sowiecki zamierza w ciągu najbliższych 5 lat udzielić całego szeregu dalszych koncesji w różnych gałęziach przemysłu, m. in. dla eksploatacji nafty, złota, srebra, ołowiu, miedzi, węgla, przetwarzania metali i t. d.

Nielegalny handel pograniczny.

Jak wiadomo, przemysł towarów odgrywało w Rosji już przed wojną wielką rolę. Również i rządowi sowieckiemu nie udaje się zahamować w zupełności „szmuglu” tego. Według danych Komisariatu dla Handlu Zagran., przemysł towarów do i z Rosji wynosi około 86 milj. rubl. rocznie, z czego 80 milj. przypada na przywóz, a resztujące 6 milj. na wywóz. Nielegalny przywóz przez granice Dalekiego Wschodu jest podobno większy, aniżeli legalny import. Znany ekonomista rosyjski prof. Sobolew zwraca uwagę na niebezpieczeństwo, powstające dla bilansu handlowego wskutek nielegalnego przywozu, i domaga się uwzględnienia przemysłu przy układaniu planu importowego.

Program produkcji maszyn rolniczych na r. 1925/26.

Program budowy maszyn rolniczych w Unji Sowieckiej przewiduje na rok gospodarczy 1925/26 produkcję, wartość której wynosi 82 milj. rubl. (w r. 1913 — 67 milj. rubl.). Z produkcji tej przypada 47,2 milj. rubl. na fabryki ukraińskie i 35,2 milj. rubl. na RSFSR. Program produkcji przewiduje:

	sztuk	tys. rubl.
Narzędzia dla uprawy roli	1 555 200	25 321
Oczyszczarki ziarn	51 700	8 282
Żniwiarki	115 000	17 570
Kosy	3 373 000	2 024
Sierpy	1 000 000	300
Młocarki	51 475	8 346
Napędy młocarkowe	33 300	5 428
Maszyny do sortowania	73 280	3 866
Maszyny do przyrządzania paszy	25 600	915
Różne maszyny i narzędzia	—	8 376
Części zapasowe	—	2 376

Budowa nowych fabryk papieru.

Według danych urzędowych produkcja papieru w Rosji wynosiła w ubiegłym roku gospodarczym 1924/25 około 220 000 ton papieru i kartonu. W bieżącym roku operacyjnym 1925/26 przewidziany jest następujący plan produkcji: 220 000 ton papieru, 24 000 ton kartonu, 73 000 ton celulozy i 17 000 ton masy drzewnej. Celem wzmoczenia produkcji przemysłu papierniczego przewidziana jest budowa w ciągu kilku lat całego szeregu nowych fabryk.

Kupujcie tylko
smaczne i zdrowe
Kanolda
karmelki śmiefankowe

(19)

Narzekania Sowietów na gatunek towarów zagranicznych.

„Torgowo-Promyszlennaja Gazeta“, oficjalny organ Naczelnej Rady Gospodarczej, opublikowała artykuł wstępny, w którym autor obszernie omawia kwestję jakości dostarczanych do Rosji Sow. towarów zagranicznych. Dotyczy to głównie sprawozdanych z zagranicy maszyn i narzędzi rolniczych, artykułów elektrotechnicznych, wyrobów włókienniczych i galanterijnych. W wywodach swych autor żąda, aby dla towarów, importowanych do Rosji, zarządzana była taka sama ścisła kontrola, jaka jest dla towarów, importowanych z Rosji. Przy towarach, mogących ulec w drodze zepsucia, kontrola ta, według autora artykułu, powinna być rozciągnięta nie tylko przy przyjęciu towaru z zagranicą, lecz i przy dostarczeniu towaru w Rosji w ten sam sposób, w jaki stosowane to jest przy turbo-generatorach. W końcu artykułu autor zaznacza, że okoliczności łagodzące, jakie przysłać trzeba przemysłowi rosyjskiemu, nie mogą być przyznawane przemysłowi zagranicznemu. Mylne jest, według autora, mniemanie zagranicy, że do Rosji wysyłać można towary gorszych gatunków.

Na specjalnym posiedzeniu Komisarjatu dla handlu wewnętrznego rozważano sprawę jakości importowanych z zagranicy wyrobów włókienniczych. Między innymi skonstatowano, iż w zakupionej przez „Gostorg“ we Włoszech partii wyrobów manufakturowych znajdowały się pokaźne ilości kołder i barchanu, które trzeba było wysortować jako nie do użytku.

Brak wyrobów manufakturowych.

Z prowincji donoszą, iż daje się odczuwać brak towarów, wskutek czego ceny na takowe idą raptownie w górę. Do Smoleńska np. nadeszło w październiku 25 wagonów manufaktury, w listopadzie natomiast tylko 10 wagonów. Zaopatrzenie ludności w towary włókiennicze wynosi zaledwie 40 % tych ilości, jakie ustalone były w pierwotnie zakreślonym planie.

Import maszyn rolniczych i pługów motorowych.

Sekcja rolnicza „Gosplanu“ Z.S.S.R. wypracowała projekt zaopatrzenia wsi rosyjskiej w maszyny rolnicze na bieżący rok operacyjny. Według tego planu wartość mających być zakupionymi w tym roku maszyn i narzędzi rolniczych (wyłączając pługi motorowe) oraz maszyn dla przetwarzania produktów rolniczych wynosić ma 120 milj. rub. Program produkcji rosyjskiego przemysłu budowy maszyn rolniczych wynosić ma w bieżącym roku gospodarczym 6 milj. rub. Uwzględniając znajdujące się na składzie rezerwy, import maszyn rolniczych z zagranicy wynosić ma 47 milj. rub. Przywóz ten wystarczy zaledwie dla pokrycia najniezbędniejszego zapotrzebowania wsi rosyjskiej. Dla skompletowania zapasów dla importu tych maszyn należałoby wyasygnować dalsze 15 milj. rub.

Fabrykacja traktorów.

Fabryka „Krasnyj Putilowicz“ wyprodukowała w listopadzie 24 traktory systemu Fordsona (wobec 15 w październiku). Od chwili rozpoczęcia fabrykacji traktorów produkcja fabryki wynosi ogółem 147 traktorów.

LITWA.

Stan rolnictwa.

Niepomyślnie żniwa 1924 r. pozostawiły swe ślady w ub. roku i dadzą się niezawodnie we znaki również i w r. 1926. Skutki przedostatniego nieurodzaju stanowiąc nie dałyby się odczuć w tak silnym stopniu, gdyby gospodarka meljoracyjna stała na pewnym poziomie rozwoju. Ostatnie żniwa były co prawda pomysłniejsze, jednakowoż pokładane nań nadzieje bynajmniej się nie ziściły. Wobec spóźnionego w roku zeszłym zasiewu zabagnionych, wskutek deszczów ulewnych, pół, częściowo też z powodu kiepskiego gatunku zasiewów, zbiory okazały się z ledwością średnie. Wywóz lnu w ciągu pierwszych 9 miesięcy 1925 r. przedstawiał wartość 33,7 milj. litów (wobec 40,9 milj. litów w tym samym okresie czasu 1924 r.). Wywóz wszelkich produktów rolniczych, za wyjątkiem masła, wykazuje w tym samym okresie czasu, w porównaniu do 1924 r. zmniejszenie się o 60 %. Ciężka sytuacja, w jakiej znalazło się rolnictwo, odzwierciedla się naturalnie w handlu i przemyśle. Liczne przedsiębiorstwa przemysłowe, specjalnie przystosowane do potrzeb rolnictwa, dotkliwie odczuwają zmniejszoną siłę kupczą wsi litewskiej. Kryzys w rolnictwie odbija się również na handlu. Coprawda daje się zauważyć na Litwie dążenie do intensyfikacji rolnictwa, lecz na przeszkodzie temu stoi brak pieniędzy. Obecna produkcja chłopa litewskiego jest nieracjonalną i zbyt drogą, albowiem dla intensywnego kultywowania roli brak jest narazie podstawowych warunków. Co się dotyczy zaopatrywania rolnictwa w maszyny, to skonstatować należy pewien postęp w kierunku zapoznawania gospodarstw rolnych z najnowszymi zdobyczami w tej dziedzinie. Lecz i tutaj brak pieniędzy stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu gruntownej mechanizacji poszczególnych gospodarstw.

Zmiany w taryfie celnej.

Sejm litewski zatwierdził w trzecim czytaniu cały szereg zmian, poczynionych w taryfie celnej. Prawie wszystkie stawki celne podwyższono w stosunku 50—600 %. Zmiany te weszły w życie w d. 3 stycznia.

Kupujcie tylko
smaczne i zdrowe
Kanolda
karmelki śmiefankowe

ESTONJA.

Zamknięcie banków estońskich.

Szereg banków estońskich, które nie były w stanie skutecznie podwyższenia kapitałów, stosownie do nowej ustawy kredytowej, zawiesiły swą działalność. Są to następujące banki: w Dorpacie — Tartumaa Bank, w Wesenberg — Bank Wierlandzki, a w Rewlu — Kupiecki Bank Kredytowo-Dyskontowy i Estoński Bank Kredytowy.

ŁOTWA.

Leśnictwo Łotwy.

Przestrzeń leśna, znajdująca się w posiadaniu państwowym, wynosi 1 286 735 ha, z czego przypada na: drzewo sosnowe 623 555 ha (t. j. 48,6% ogólnej przestrzeni), świerkowe 383 349 ha (30%), brzoźowe 153 272 ha (12%), osinowe 62 902 ha (4,7%), olszowe (czarne) 57 280 ha (4,2%), olszowe (czerwone) 3962 ha (0,4%), dębina 1310 ha (0,1%), ¼ przestrzeni leśnej Łotwy zajmuje drzewo iglaste. Znacznie zmniejszyła się przestrzeń zalesiona dębina. Łotwa posiada małe stosunkowo ilości osiny, mającej duże znaczenie dla tego kraju, ze względu na rozwinięty przemysł zapałczany. W ciągu najbliższych 5 lat przewidywany jest roczny wyrąb drzewa w następujących ilościach: rocznie po 8438 ha drzewa iglastego i po 4038 ha drzewa liściastego. Innymi słowy, co rok ma być wyrąbany 1% wspomnianej powyżej przestrzeni leśnej. Eksport drzewa z Łotwy wzrósł w II półroczu 1925 roku o 44 %.

Łotewsko-rosyjska Izba Handlowa.

Łotewski Związek Przemysłowców przyjął rezolucję w kwestii przyspieszenia utworzenia rosyjsko-łotewskiej Izby Handlowej. Natomiast organizacje handlowe zajmują w tej sprawie negatywne stanowisko, gdyż sowiecki komisarjat dla handlu zagran. skutecznie stale swe zakupy bezpośrednio u producentów, wobec czego import z Rosji nie może mieć dla handlu łotewskiego zbyt wielkiego znaczenia. Ostatnio jednak handel łotewski zrewidował swój pogląd na sprawę utworzenia wspomnianej Izby Handlowej. Łotewskie sfery gospodarcze spodziewają się, iż, pośrednicząc w sprzedaży towarów rosyjskich, będą mogły zawierać transakcje z krajami Zachodniej Europy.

Cła zbożowe.

Komitet Giełdowy w Rydze, Zrzeszenie Kupców łotewskich, Związek Fabrykantów oraz przedstawiciele innych organizacji gospodarczych zgodzili się na wprowadzenie cła na żyto w wysokości latów 0,03 za 1 kg., na mąkę żytnią w wysokości 0,06 za kg. W kwestii cła na mąkę pszeną nie doszło jeszcze do porozumienia.

Podwyższenie stawek celnych w Łotwie.

Projekt łotewskiego ministra skarbu odnośnie podwyższenia stawek celnych został przyjęty przez gabinet ministrów. Podwyżki dotyczyć będą głównie artykułów luksusowych.

Clearing—konse.

Dla ułatwienia obrotu pieniężnego, Bank Łotewski postanowił otworzyć t. zw. „Clearing—konse“, początek działalności którego nastąpić ma w pierwszej połowie 1926 r.

Zabiegi o pożyczkę zagraniczną.

Rokowania z angielsko-amerykańską grupą kapitalistów w kwestii uzyskania pożyczki w wysokości 10 milj. dolarów są, według oświadczenia ministra skarbu, na dobrej drodze. Przedstawiciel Izby Handlowej w Chicago, bawił niedawno w tym celu w Rydze jako reprezentant powyższej grupy finansowej. Wspomniana pożyczka ma być umorzona w ciągu 25 lat. — Również i Libawa prowadzi pertraktacje z tą samą grupą kapitalistów odnośnie uzyskania pożyczki w wysokości 1,5 milj. dolarów dla budowy elektrowni.

Deutsch-Polnische Wirtschafts-Rundschau

unter besonderer Berücksichtigung der Märkte Ost-Europas

Ost-Europa-Verlag G. m. b. H., Königsberg – Berlin – Danzig

2. Jahr-
gang

Herausgeber Dr. Wiegand / Schriftleitung des deutschen Teils: Franz Steiner, des polnischen Paul Neumark, Redaktion, Vertrieb und Anzeigenannahme in Danzig, Vorstr. Graben 58, Fernsprecher 6428 / Erscheint einmal monatlich in deutscher und polnischer Sprache

Danzig,
im Januar 1926

Nachdruck nur mit Quellenangabe gestattet / Bezugspreis: 1 1/2 Dollar jährlich, Bankkonto: Direction des Disconto-Gesellschaft, Danzig, sowie Handelsbank in Warschau, Filiale Danzig / Anzeigen laut Tarif

Nr. 1
(10)

Vor einer wirtschaftlichen Gesundung Polens?

W przededniu uzdrowotnienia gospodarczego Polski?

Aus der Not der Zeit heraus ist man in Polen zur richtigen Erkenntnis der wirtschaftlichen Krise gelangt, die nicht allein die Entwicklung der Wirtschaft Polens auf das Schwerste hemmte, sondern auch die gesamte Finanzlage des polnischen Staates in nicht mißzuverstehender Weise ungünstiger werden ließ. Als Ende Juli vorigen Jahres der erste Einbruch in die neue Währung Polens erfolgte, gesellte sich zu den bisherigen Schwierigkeiten die Erschütterung des Vertrauens zu der wirtschaftlichen Zukunft dieses Landes, das — ausgestattet mit reichen Schätzen der Natur — vom ersten Tage seine politischen Selbstständigkeit an den Kampf gegen die seiner Wirtschaft erstandenen Hemmnisse zu führen hatte. Als vor wenigen Monaten das Gespenst einer neuen Inflation in Polen allgemeine Unruhe hervorzurufen vermochte, war der Zeitpunkt gekommen, um durchgreifende Taten in der Finanzwirtschaft des Staates zu rechtfertigen.

Man kennt die Richtlinien, die der neue Finanzminister Polens sich für seine Tätigkeit gezogen hat: das Wort „Sparsamkeit“ scheint einen besonders ernsten Beigeschmack erhalten zu haben. Wie weit die Pläne des polnischen Finanzministers sich bei der Reduzierung des Staatshaushalts werden durchführen lassen, muß die Zukunft lehren. Soviel steht fest, daß der Verwaltungsapparat in Polen nicht im richtigen Verhältnis zu den Gewinnmöglichkeiten der Wirtschaft stand, daß er zu einer schweren Belastung aller produzierenden Kreise werden mußte, die sich in der Zeit allgemeiner wirtschaftlicher Not doppelt schwer auswirken mußte. Durch Beamtenabbau, Herabsetzung der Gehaltssätze usw. wird zweifellos die Konsumfähigkeit des Inlandmarktes nicht gefördert, andererseits sind derartige Maßnahmen unerlässlich, soll die steuerliche Belastung der Wirtschaft nicht zu einer Abdrosselung einer jeden Kapitalneubildung, die für Polens Zukunft durchaus erforderlich ist, führen. So rigoros im Augenblick derartige Aktionen erscheinen mögen, für die wirtschaftliche Gesundung Polens sind sie eine wichtige Voraussetzung.

Vor wenigen Wochen erst hat vor Vertretern der polnischen und der ausländischen Presse in Warschau Professor Kemmerer, der bekanntlich als Finanzsachverständiger eines amerikanischen Finanzinstituts nach Polen eine Studienreise unternommen hatte, sich über die wirtschaftliche Zukunft Polens geäußert. Man braucht den ausgesprochenen Optimismus Professor Kemmerers keineswegs zu teilen — in mehr als einer Beziehung scheinen manche Äußerungen Kemmerers etwas reichlich optimistisch zu sein —, und wird doch allein an der Auswirkung

der Ansichten Kemmerers, wie sie die Höherbewertung des Zlotyurses am Tage nach der Bekanntgabe von Kemmerers Rede deutlich erkennen ließ, ermessen haben, daß es für die Wirtschaft Polens trotz aller Fehler einer nur zu oft kurz-sichtigen Wirtschaftspolitik doch noch einen Weg zur Gesundung gibt, wenn auch — um mit Professor Kemmerers Worten zu reden — große Anstrengungen und viele Opfer erforderlich sein werden, um die Krise beheben zu können. Ob die Reserven der Bank Polski in dieser oder jener Weise zur produktiven Arbeit herangezogen werden oder nicht, ob das Ausland ein paar Wochen früher oder später durch eine Anleihe der Wirtschaft Polens die dringend benötigte Unterstützung zuteil werden läßt, wird dabei weniger ausschlaggebend sein, als der Wille, mit manch einer veralteten Wirtschaftsmethode restlos zu brechen. Was Polens Wirtschaft ebenso dringend wie das Auslandskapital braucht, ist eine einheitliche Wirtschaftspolitik auf lange Sicht. Die Vertreter maßgeblicher Wirtschaftsverbände Polens haben diese Forderung wiederholt erhoben, der neue polnische Ministerpräsident Graf Skrzynski hat sich die gleiche Forderung zu eigen gemacht, nun wird es darauf ankommen, die Forderung in Erfüllung gehen zu lassen.

Die Grundlage für die neue Wirtschaftspolitik Polens wird es sein müssen, nicht nur die Gesundung der offensichtlich kranken Wirtschaftsverhältnisse im eigenen Lande zu fördern, sondern auch eine Liquidation der ungesunden und deshalb der Wirtschaft schädlichen Spannungen zwischen Polen und seinen wichtigsten Nachbarländern zu erstreben. Seit Monaten gehen die Verhandlungen Polens mit dem Ausland um die Bewilligung von Anleihen, bald soll es sich um kleinere, bald um riesenhafte Anleihen bis zu 500 Millionen Dollar handeln, doch die Ergebnisse sind bisher sehr zum Schaden der polnischen Finanzen ausgeblieben. Das in den letzten Wochen so häufig betonte psychologische Moment spielt eben nicht allein in Polen, sondern auch im Auslande eine bedeutsame Rolle, die dann besonders deutlich zutage treten wird, wenn die Bestrebungen zur Steigerung der Produktion nicht mehr dazu dienen werden, den Ausfall von durch den Abbruch der wirtschaftlichen Beziehungen verloren gegangenen Absatzmärkten auszugleichen, sondern in ihrem ganzen Umfange der Volkswirtschaft Polens zugute kommen werden.

Die Arbeitslosigkeit in Polen ist ins Ungeheure gewachsen, sie wird in den nächsten Wochen vielleicht eine weitere Steigerung erfahren. Betriebe sind stillgelegt worden, zahlreiche Unternehmungen

arbeiten mit stark eingeschränkter Betriebszeit. Durch den Mangel an Krediten ist im Zusammenhang mit rigorosen Einfuhrbeschränkungen eine starke Reduzierung der früher zu großen Warenvorräte eingetreten. Im Laufe der Zeit werden die Läger wieder aufgefüllt werden müssen, wird die Industrie wieder intensiver arbeiten müssen, wird sie neue Arbeitskräfte einstellen, langsam wird sich die Kaufkraft heben, durch Neugestaltung des Produktionsganges wird die Preiskalkulation günstiger beeinflusst werden. Braucht man dann nicht, um seine Exportware à tout prix loszuschlagen, den Exportpreisverlust den Inlandspreisen zuzuschreiben, wird die Gesundung der Wirtschaft Polens um so eher Fortschritte machen, als die Zeit der schweren Wirtschaftskrise ja zur Genüge gezeigt hat, an welchen Stellen auch im Staatshaushalt erheblich gespart werden kann.

Einstweilen ist Polens Wirtschaft schwer krank. Durch eine günstige Ernte und durch rücksichtslose Sperren der Wareneinfuhr nach Polen ist es möglich gewesen, eine immerhin beträchtliche Aktivität der Handelsbilanz zu erzielen. Die Furcht vor Rückschlägen hat in den letzten Wochen bereits zu Maßnahmen geführt, die in Gestalt von Prohibitivzöllen erzwingen sollen, daß Polen nach einigen Monaten nicht seine Handelsbilanz durch die Einfuhr ausländischen Getreides gefährdet. Professor Kemmerer hat seinen Optimismus auch auf die Beurteilung der zukünftigen polnischen Handelsbilanz ausgedehnt. Das nächste Halbjahr wird den Nachweis zu erbringen haben, ob der Glaube an eine absehbare Gesundung der polnischen Wirtschaft berechtigt ist.

Die Sanierungsversuche für die Staatsfinanzen.

Die Verhandlungen der Bank Polski mit ausländischen, hauptsächlich amerikanischen Finanzkreisen, bewegen sich auf der Grundlage einer neuen Kapital-Emission in Höhe von etwa 25 Millionen Dollar, durch die das Grundkapital der Bank auf 60 Millionen Dollar erhöht werden soll. Von polnischer Seite stellt man sich vorläufig auf den Standpunkt, daß das an das Ausland abzutretende Aktienpaket mindestens 51 Prozent des vergrößerten Grundkapitals in polnischen Händen belassen müsse, und daß auch die Geschäftsleitung der Bank in polnischen Händen bleiben muß.

Skrzynski zur Lage.

In einer Sitzung, an der die Parteiführer teilnahmen, begründete der Premier- und Außenminister die Notwendigkeit der Festlegung eines Wirtschaftsplanes. Skrzynski erklärte, daß die bisherige Wirtschaftspolitik Polens zwischen der Inflation und festen Valuta, Liberalismus und Protektionismus, hohen und niedrigen Zoll- und Eisenbahntarif-Sätzen hin und her schwankte. Diese Wirtschaftspolitik erinnere an das blinde Pferd, das stets in den Graben hineinfällt.

Dieser Stand der Dinge erfordere die Berufung von ausländischen Sachverständigen, die bei der Ausführung des von den polnischen Kennern auszuarbeitenden Wirtschaftsplanes mitwirken sollen. Eine solche Mitarbeit von hervorragenden, ausländischen Experten würde auch das Vertrauen des Auslandes zu den polnischen Wirtschaftsmaßnahmen stärken. Das Exposé von Skrzynski fand volle Billigung der Parteiführer.

Einem Vertreter des „Ilustrowany Kurjer Codzienny“ erklärte Skrzynski u. a., das Hauptproblem, welches seine Regierung beschäftigt, ist die wirtschaftliche Krise. Die Regierung ist sich darüber im klaren, daß dieses Problem nicht von heute auf morgen gelöst werden kann. Es ist monatelange, mühselige Arbeit erforderlich. Die Krise ist eine natürliche Folge der Gering-

schätzung feststehender ökonomischer Gesetze und die von ihr geschlagenen Wunden, besonders aber die Arbeitslosigkeit, kann man nur mit neuen Lebensbedingungen heilen. Dazu ist in erster Reihe billiger Kredit notwendig. Man muß die Kaufkraft auf den inneren Märkten stärken. Gegenwärtig hat das polnische Dorf überhaupt aufgehört, zu kaufen.

Was eine Auslandsanleihe betrifft, so kann man sie nur dann erreichen, wenn der Staat ein Zeugnis großer und konsolidierter Anstrengungen auf dem Gebiete der Arbeit und Sparsamkeit ablegen wird. Die Auslandsanleihe darf man nicht zum Flecken des Staatsbudgets, sondern zur Belebung der Wirtschaft verwenden. Im Wirtschaftsleben gibt es keine Wunder. Zum Pessimismus liegt kein Grund vor, auch die anderen Staaten durchleben gegenwärtig Wirtschaftskrisen.

Seine Reise in die Industriegebiete des Landes hat den Minister davon überzeugt, daß die Arbeitslosenunterstützung demoralisierend wirkt, daher ist er bemüht, öffentliche Arbeiten für die Arbeitslosen zu organisieren.

Skrzynski will sich stark darum bemühen, die Wirtschaftsverhandlungen mit Deutschland schleunigst zum Abschluß zu bringen. Eine weitere Verzögerung ist gefährlich.

Zur Krise in der oberschlesischen
Eisenhütten-Industrie.

Die Ausfuhr der oberschlesischen Eisenhüttenenergie (ausgenommen Eisen-erze) stellte sich in den ersten 11 Monaten 1925 folgendermaßen:

Monat	Tonnen	1000 Zl.
Januar	8 091	2650
Februar	11 257	3764
März	10 963	3434
April	9 820	3341
Mai	21 412	7851
Juni	13 404	4606
Juli	2 609	1283
August	2 634	1293
September . . .	2 161	1203
Oktober	3809	1943
November	4 235	2265

Die Ausfuhr in dem zweiten Halbjahr 1923 (der Wert der Dezember-Ausfuhr wird mit zirka 2 Millionen Zloty angenommen) betrug 10 Millionen Zloty, während solche im ersten Halbjahr 25,6 Millionen Zloty ausmachte. Im Vergleich zum ersten Halbjahr verringerte sich also die Ausfuhr in den Monaten Juli bis Dezember um 60 Prozent. Diese Verringerung in der Ausfuhr um 15 Millionen Zloty hat außer dem Rückgang in der Produktion dieses Industriezweiges auch die Stilllegung der Betriebe in sonstigen Industriezweigen, die Lieferanten der erstgenannten Industrie sind, zur Folge gehabt, und zwar in der Koks-, Kohlen- und sonstigen Industrien.

Polnische Außenhandelszahlen.

Nach den jetzt vorliegenden polnischen amtlichen Angaben betrug die Einfuhr Polens in den ersten elf Monaten 1925 1582,9 Mill. Zl. gegen 1299,8 Mill. Zl. in der gleichen Zeit 1924.

Von den wichtigsten Einfuhrwaren sind im Januar-November 1925 zu nennen (in Mill. Zloty): Nahrungsmittel 458,5 (Januar-November 1924: 242,4), Häute, Leder, Lederwaren usw. 105,6 (131,3), Chemikalien 99,9 (85), Metalle und Metallwaren 83,9 (93,6), Maschinen 95,2 (83,9) Elektrozubehör 28 (19), Fahrzeuge 46,5 (36,2), Papier 23,5 (12,7), Textilien und Textilwaren 428,9 (405,2), Konfektion 61,6 (60,1).

Polens Ausfuhr erreichte in den ersten elf Monaten 1925 1209,8 Mill. Zloty gegen 1130,3 Mill. Zloty im selben Zeitraum 1924.

Unter den Exportwaren sind hervorzuheben (in Mill. Zloty): Nahrungsmittel 290,1 (Januar-Nov. 1924: 244,0), lebende Tiere 98,4 (41,6), Häute und Felle, Leder usw. 25,1 (19,6), Holz 221,8 (119,6), Saaten 30,9 (26,3), Naphthaprodukte, Steinkohlen u. dgl. 205,6 (320,6), Chemikalien 20,7 (24,3), Metalle und Metallwaren 136,6 (130,2), Textilien und Textilwaren 136,4 (157,4).

Nach den soeben veröffentlichten Ziffern über Polens Außenhandel im Dezember 1925 hat sich Polens Wareneinfuhr auf 83 517 000 Zloty, die Ausfuhr auf 186 888 000 Zloty belaufen. Es ergibt sich demnach ein Ausfuhrüberschuß in Höhe von 103 371 000 Zloty. Vergleichsweise sei angeführt, daß im November die polnische Handelsbilanz mit 70 Millionen Zloty aktiv war, während im Oktober 1925 die Wareneinfuhr die Einfuhr um 51,3 Millionen überstieg. Die Handelsbilanz des Jahres 1925 ergibt ein Defizit von 268 Millionen Zloty.

Von der polnischen Naphtha-Raffinerie-Industrie.

Im dritten Quartal 1925 sind die Preise für Naphthaprodukte im Inland bedeutend erhöht worden, während der Preis für Rohnaphtha zu Beginn des Quartals gesunken war. Der Export von Naphthaprodukten ist infolge Fortfalls des deutschen Marktes und infolge von Exportschwierigkeiten im Verkehr mit der Tschechoslowakei gesunken. Im dritten Quartal waren im ganzen 30 Naphtha-Raffinerien in Betrieb, die am Schluß des Quartals 5800 Arbeiter beschäftigten, d. h. bedeutend weniger als im Vorjahre. Die Raffinerien in Dziedzice und Krosno sind stillgelegt worden. Die Preise der Naphthaprodukte stellten sich am Schluß des dritten Quartals pro 100 kg loco Raffinerie (in Zloty) wie folgt: Benzin 730/740 57,60, Naphtha 20,35, Gasöl 14,66, Maschinenöl 23,—, Paraffin 106,—. Der Gesamtexport an Benzin, Naphtha, Gasöl, Schmieröl, Paraffin, Kerzen, Asphalt, Koks, Halbprodukten, betrug im dritten Quartal 72 988 Tonnen. Die Tschechoslowakei hat hiervon 32 650 Tonnen, Danzig 14 041 Tonnen, Oesterreich 9478 Tonnen, die Schweiz 6747 Tonnen, Deutschland 3982 Tonnen aufgenommen. Der Rest verteilt sich auf die übrigen Länder.

Polnische Ausfuhr nach Rußland.

In dem Geschäftsjahr 1924/25 hat Polen nach Rußland folgende Waren exportiert: Textilerzeugnisse für 2 670 000 Dollar, Zucker für 2 100 000 Dollar, Metall-erzeugnisse für 200 000 Dollar, verschiedene Maschinen für 160 000 Dollar, Emailleerzeugnisse für 175 000 Dollar, Saaten für 125 000 Dollar, Galanteriewaren für 80 000 Dollar. Mithin beträgt der Wert der ausgeführten Manufakturwaren ca. 40 Prozent und des Zuckers ca. 30 Prozent des gesamten polnischen Exportes nach Rußland.

Die Lage der polnischen Metallindustrie.

Der polnische Verband der Metallindustriellen hat einen Bericht über die Lage der metallverarbeitenden Industrie veröffentlicht. Nach diesem Bericht ist eine bedeutende Verschlechterung zu verzeichnen, was namentlich für die Fabriken, die in der Hauptsache für das Militär und das Eisenbahnministerium arbeiten, gilt. Infolge der Annullierung eines bedeutenden Teils von früheren Bestellungen, des Fehlens von neuen Aufträgen und dem Verzug der Zahlungsverpflichtungen des Staatsfiskus sind die Fabrikanten der Ansicht, daß sie die Produktion ganz werden einstellen müssen, wodurch etwa 15 000 Arbeiter brotlos werden würden.

Andere Fabriken wiederum klagen über die durch die Eisenhütten vorgenommene Preiserhöhung für Rohmaterial. Von den Eisengießereien sind zirka 70 Prozent stillgelegt worden.

Eine unbedeutende Belebung trat für eine kurze Zeit in einigen Draht- und Nagelfabriken, wie auch in Werken für landwirtschaftliche Maschinen ein, was aber in der Hauptsache auf Spekulationsnachfragen zurückzuführen ist. Die landwirtschaftlichen Maschinenfabriken, die nach der zweijährigen Stagnation ihre Produktion von 15 auf 20 Prozent erhöhen konnten, können jetzt für die bevorstehende Saison infolge des Geldmangels und der Preiserhöhung für Rohmaterial, keine Vorbereitungen treffen. Es sind keine Aussichten vorhanden, daß die Preise für die landwirtschaftlichen Maschinen erhöht werden können.

In etwas günstigerer Lage befinden sich diejenigen Fabriken, die landwirtschaftliche Maschinen nach Rußland exportieren, da die Zlotysenkung die Konkurrenz mit tschechoslowakischen Maschinen ermöglicht hat.

Zur polnischen Getreideausfuhr.

Das polnische Innenministerium beabsichtigt, eine Verordnung über das Verbot der Haferausfuhr nach dem Auslande zu erlassen. Eine allzu intensive Ausfuhr dieses Artikels würde nach Ansicht der polnischen Regierungskreise auf dem Inlandsmarkt Mangel an Hafer herbeiführen. Bisher sind schon 192 000 Quintal Hafer exportiert worden.

Laut Angaben des Warschauer Statistischen Amtes sind in der Zeit vom 1. August bis zum 1. Januar 940 000 Quintal Weizen nach dem Auslande ausgeführt worden. Da aber Polen nach Befriedigung des Inlandmarktes nur 560 000 Quintal Exportüberschuß hatte, so sind um 380 000 Quintal mehr ausgeführt worden, als die Getreidevorräte es gestatten.

Die polnische Zuckerausfuhr.

Von der Zuckercampagne 1924/25 konnten 189 463 Tonnen exportiert werden. Hiervon gingen nach England 94 223 t, nach Holland 31 988 t, nach Deutschland 29 612 t, nach Danzig 26 762 t, nach Rußland 14 905 t, nach Lettland 5429 t, nach Finnland 2400 und nach Dänemark 1570 t. Der Rest wurde nach Norwegen, Frankreich, Estland, Belgien und Litauen sowie nach der Schweiz exportiert.

Schutz der deutschen Fabrikmarke in Polen

Die Düsseldorfer Firma Henkel & Co., G. m. b. H., ist bei dem Kattowitzer Kreisgericht gegen die Firma Henkel & Co., Fabrik von Seifenpulver und Seife, Königshütte, klagbar vorgegangen, weil die letztgenannte Firma ihr Fabrikat unter gleicher Marke wie die Düsseldorfer Firma, und zwar unter der Bezeichnung „Henkel-Persil“ vertrieb. Das Falsifikat unterschied sich nur dadurch, daß auf dem Verschlußdeckel, statt „Düsseldorfer“, „O./Schl.“ angeführt wurde. Das Kattowitzer Gericht hat der Klage der Düsseldorfer Persilwerke stattgegeben und der Kattowitzer Firma den weiteren Vertrieb des „Persil“ unter Androhung einer Strafe von 1500 Złoty für jeweilige Überschreitung des Verbotes untersagt, wie auch die Zurückziehung aus dem Verkauf und Vernichtung der noch bestehenden Mengen des polnischen Persil-Fabrikats angeordnet. Außerdem wurde die Beklagte zur Tragung der Gerichtskosten verurteilt.

Hypothekarische Sicherung deutscher Forderungen in Polen.

Die Firmen Leopold Cassela & Co., Frankfurt a. M., die Höchster Farbwerke, vorm. Meister, Lucius & Brüning, Höchst, Farbenfabriken vorm. Friedr. Beyer & Co., Köln, Agfa in Griesheim, Badische Anilin- und Sodafabriken, Ludwigshafen a. M., Kalle & Co., Biebrich, haben gegen die bekannte Lodzer Textilwarenfabrik, Wodziewer Manufaktur, A.-G., Klage bei dem Lodzer Handelsgericht erhoben, wegen der, obigen Firmen für von ihnen gelieferte Farbstoffe und Chemikalien zukommenden 70 000 Schweizer Franken.

Gemäß dem Antrage des obige deutsche Firmen vertretenden Rechtsbeistandes, hat das Handelsgericht deren Forderung durch hypothekarische Eintragung auf die der Firma gehörenden Immobilien gesichert.

Von den polnischen Warenmärkten

Z rynków towarowych

Die Lage am polnischen Textilmarkt.

Bei Dollarsenkung gibt es viele Käufer, besonders in der Baumwollbranche, Weißwaren- und Standardartikeln, weil die Käufer in solchen Fällen auf eine Hausse rechnen. Steht der Dollar dagegen sehr hoch, gibt es keine Käufer. Ueberhaupt hängt das Geschäft der Textilbranche aufs engste mit der Börse und dem Schicksal des Złoty zusammen. Das lebhafteste Geschäft ist in Oberschlesien und den benachbarten Städten Kongreßpolens (Sosnowice und Bendzin). Dies erklärt sich daraus, daß aus den jenseits der Grenzen gelegenen deutschen Städten mit Grenzscheinen versehene Kaufleute in den Grenzbezirken massenweise eintreffen, weil polnische Waren für dieselben, in Rentenmark gerechnet, sehr billig sind.

In der Baumwollbranche wird jetzt hauptsächlich gegen bar, eventuell ein Teil Kassa und der Rest in kurzfristigen Wechseln zum Kompromißkurs gehandelt. Dagegen werden in der Wollbranche nach wie vor nur recht geringe Umsätze getätigt. Die Stilllegung der Lodzer Textilfabriken nimmt große Dimensionen an. Die Zahl der stillgelegten Betriebe beträgt zur Zeit etwa 50 Prozent.

Belebung im polnischen Holzmarkt.

Berichten der Fachpresse zufolge hat sich die Lage auf den polnischen Holzmärkten gebessert, was in erster Linie auf das Sinken des Złotykurses zurückzuführen ist. Das Anziehen der Fremdvaluten um fast 70 Prozent hat nicht nur alle Tarife umgeworfen, sondern auch die Möglichkeit gegeben, größere Umsätze in der Holzausfuhr zu machen und dem Ausland gegenüber konkurrenzfähiger zu werden. Ausländische Firmen haben größere Mengen Kiefernblocks, Telegraphenstangen, Tischlerbretter, Eichenklötze, Esche- und Espenklötze gekauft. Auch für Birkenholz herrscht Nachfrage.

Die Eisenpreise in Polen.

Das neu gegründete Syndikat polnischer Eisenhütten hat, mit der Wirkung vom 7. Dezember v. Js. folgende Preise für Walzenerzeugnisse (pro Tonne) festgelegt: Stabeisen 250 Zł., Bandisen 300 Zł., Universal-Eisen 350 Zł., Walzdraht 320 Zł., Bleche, 5 mm und darüber hinaus 345 Zł., Bleche unter 5 mm 375 Złoty.

Preise für Drogen in Polen.

Der polnische Verband der Engros-Drogisten hat folgende Preise pro 1 kg in Złoty notiert: flüssiger Salmiak 0,40; Benzin schwer 1,85; Benzin leicht 2,10; Essigessenz 4,80; Glycerin 6,0; Borsäure 3,60; Karbolsäure nicht gereinigt 0,35; Karbolsäure gereinigt 3,20; Lignum 2,90; Naphthalin 0,70; Rizinusöl 5,75; Paraffin 2,75; Kamille Ia 6,—; Ammoniumsoda 0,36; Kristall-Waschsoda 0,23; Trinksoda 0,75; Bittersalz 0,30; Glaubersalz 0,30; Karlsbadersalz künstlich 0,95; Terpentin gewöhnlich II 1,15; Terpentin gewöhnlich I 1,60; gereinigtes Terpentin 2,90; hydroskopische Watte „Superior“ 13,30; hydroskopische Watte „Extra“ 10,90; Wasserstoff-superoxyd 1,35; Natriumsulfit 1,60; Chrom-Alaun 15prozentig 1,15; Meta-Alkohol 99 bis 100prozentig 3,—; Holzbrennsprit 1,95 Złoty.

Vom polnischen Papiermarkt.

Man notiert: für farbiges Packpapier Nr. 1 0,74 Zł., weißes Packpapier 0,74 Zł., Karton 0,95 Zł., Heftumschlagpapier 0,98 Zł., Plakatpapier, farbig 1,— Zł., farbiges Löschpapier 0,98 Zł., graues Kartongpapier 0,42 Zł., englische Zellulose Nr. 1 0,90 Zł., englische Zellulose Nr. 2 0,82 Zł., braune englische Zellulose 0,65 Zł.

Herabsetzung der polnischen Petroleumpreise.

Das Petroleumsyndikat hat mit dem 16. d. Mts. den Preis für Petroleum um 4 Złoty pro 100 kg herabgesetzt, demnach beläuft sich der Lagerpreis zur Zeit auf 48 Złoty pro 100 kg netto loko Lager in ganz Polen.

Polnische Häutepreise.

Auf dem polnischen Markt wurden bei fester Tendenz folgende Häutepreise gezahlt: Rinderhäute, gesalzen, pro 1 russ. Pfund 0,52 Zł., Kalbshäute, pro Stück 4,90 Zł., Pferdehäute pro Stück 15 Zł., Schafshäute, gesalzen, pro 1 Pfund 0,80 Zł., Schafshäute, trocken, pro 1 Pfund 1,00 Zł., Ziegenfelle, pro 1 Pfund 4,00 Zł., Hasenfelle pro Stück 1,50 Zł., Kaninchenfelle pro Stück 0,50 Zł.

Waren-VermittlungstafelPośrednictwo
w nawiązaniu stosunków handlowych**Warenanfragen aus Polen:**

- A. 138 Chirurgische Glasartikel.
- A. 140 Wäsche, Konfektion, Socken, Damenstrümpfe.
- A. 142 Technische Glaswaren, Glasapparate usw.
- A. 143 Kolonialwaren, Chemikalien.
- A. 150 Parfümerien, Kosmetik.
- A. 151 Horn- und Zelluloidwaren.
- A. 156 Sternwolle, Nähgarn, Wäsche, Trikotagen, Krawatten, Kurzwaren.
- A. 158 Werkzeuge.
- A. 159 Rohmaterialien für Seifenfabrikation.
- A. 160 Wassermesser.
- A. 162 Kolonialwaren.
- A. 166 Speise- und Olivenöl.
- N. 956 Akkumulatoren.
- N. 678 Taxameteruhren für Autos.
- N. 680 Metalldeckel für Tintenflaschen.
- N. 685 Metallfaden-Topfreiniger.
- N. 689 Maschinen zur Fabrikation von Fliegenfängern.

Warenangebote aus Polen:

- A. 174 Holz (Sleepers, Schwellen, Telegraphenstangen, Tischlerbretter etc.).

Vertretungen gesucht für:

- A. 141 Diverse Waren.
- A. 144 Eisenwaren und techn. Artikel.
- A. 157 Technische und elektrotechnische Artikel.
- A. 168 Strümpfe.
- A. 169 Gummiwaren.
- A. 170 Knöpfe.
- A. 171 Elektrotechnische Artikel.
- A. 172 Solinger Artikel.
- A. 173 Danziger Firma sucht Vertretung in Strumpfwaren, Handschuhen, Trikotagen etc.

BEZUGSQUELLEN-NACHWEIS

ŹRÓDŁA ZAKUPÓW

(Ogłoszenia w polskim języku na następnych stronach)

Auskunftei: Danziger Detektiv-Auskunftei erforscht alles, arbeitet überall. Beobachtungen, Frauengasse 30, 2 Tr. (139)

Auskunfts- und Detektivbüro Conrad Kuschel, Danzig, Pfefferstadt 18 Tel. 7956. Beobachtungen, Ermittlungen und Auskünfte jeglicher Art. (158)

Auskunftei: Ver- trauensauskunftei der deutsch. u. polnisch. Großbanken. Seriöse Handelsauskünfte auf ganz Europa Auskunftei Emil Zitelmann, Danzig, Schlüsselamm 8/9 (21)

Autogene Schweiß- u. Schneidapparate, u. Schneidzubehör. Carl Schleissing, Ing. Büro u. technisches Geschäft (177) Danzig, Hansaplatz 1

Automobil-Zubehör aller Art. „OMAG“ Ostmotorenbedarfs- und Automobil-G. m. b. H. Danzig, Kohlenmarkt 17, Telefon 8036. Engros für Wiederverkäufer (182)

Automobil-Zubehör aller Art. Spezialität: Automobiltechn. Neuheiten, sämtl. Artikel für Werkstatt u. Garage Karosseriebauartikel (50 Alfred Bauch, Danzig, Automobilzubeh. engros Langgarten 23 Tel. 2242

Auto! Danziger Kühler- u. Karosseriefabrik August Nopper, Danzig, Samtgasse 6-8 Fern- sprecher 5578, Appara- tenbau- u. galv. Anstalt Metall-Druckerei. (187)

Auto- und Wagen-Lackierungen, Polste- rungen und Kühlerdecken

FR. NOFCZ

Verkehrs- und Luxuswagen, neu und gebraucht. Danzig, Vorst. Grab. 26. Tel. 1620. Gegr. 1881. Werkstatt Bastion Roggen, Industrie-Werke A.-G.

Auto-Kühlerbau Neu- anfertigung, Repa- ratur. (186) Martin Müller, Danzig, Samtgasse 8, Tel. 5852.

Badezimmer Marmor- waschtische Wand- und Fußboden-Fliesen. Loche & Hoffmann, Danzig.

Ausstellung: Milch- kannengasse 18. (110)

Bernsteinwaren jeder Art

Rudolf Reich, (64) Bernsteinwarenfabrik, Danzig, Langgasse 26.

Bilder Kupferstiche, Gravuren, Reproduk- tionen, Postkarten, Oel- drucke etc. zu Original- preisen. Adolf Schwital, Kunstverlag u. Großhdl. Danzig, Weideng 48 I. Gegr. 1904 Tel. 5416 (184)

Bleikristalle la. liefert preisw. Franz Grebin, Glashütten - Fabrikate,

G. m. b. H., Ber- lin W57, Bülow- straße 104, Tel. Ad.: Glasgrebin Berlin. ABC Code 4u. 5. Edit., Rudolf Mosse- Code. Korresp. deutsch, engl., franz. (203)

Buchstaben aus Stein- gut, für Firmenschilder, Schaufensterklame, Gustav Tetzlaff, Danzig, a. d. neuen Mottlau 6. (179)

Celluloid- Bürsten- Stahl- u. Spiegelglas- waren. Zahnbürsten, verzollt und transit zu Originalpreisen. (176) H. Borkowski, Danzig, Brabank 4, Wallgasse 25

Diamanten für alle Industrien zum Glas- schneiden, Drahtziehen, Bohren, Schreiben liefert Diamant-Werkzeugfabr. Haga G. m. b. H. Berlin SW. 61 Belle Alliance- straße 82. (206)

Druckerei Bodenstein & Mielke, Danzig, Hundeg. 48/49, Fernspr. 1646, 2191, Buch-, Stein- und Offset-Druck, Graph. Kunstanst., Papiergroß- handel, Papierwarenfabr. Tütenfabrik. (136)

Druckerei Carl Bäcker Buch- u. Steindruck Lithographie Offsetdruck Rotationsdr. a. Art. Schul- hefte, Blocks Faltschach- tel-, Tütenfabrik Papier- großhdl. Dzg., Röperg. 6/8 Gegr. 1856 Tel. 470 (196)

Drucksachen, Kli- schees, Geschäfts- bücher F. W. Burau, Danzig, Langg. 39, Fabrik Hopfeng. 74, gegr. 1829. Papierhdl., Bürobedarfs- haus, Buch- u. Offsetdruck Klischeefabr., Geschäfts- bücherfabrik. (142)

Eisen und Stahl. Küchengeräte ver- zinkte und emaillierte Waren. Adolph Lietz, Danzig. (189)

Eisenwaren Peter Ludwig Schmidt & Wolff G. m. b. H. Danzig, Hopfeng. 26/27 I Werk- zeuge, Baubeschläge, Eisenwaren-Großhandel. Telegramm - Anschrift: Metal Danzig

Fa- brik

Zeichen (198)

Fahrradteile-Fabrik „Tueg“ G. m. b. H. Danzig, Weideng. 35/38 Spezialität: Schutz- bleche, Lenkstangen, Ge- packträger. (28)

Farben, Lacke, Oele, billigste Bezugsquelle für Handel, Gewerbe, In- dustrie. Jacobs & Heise, Danzig, Müncheng. 20, Telefon 1513. (170)

Farben, Lacke und Lackfarben, Firnis, Pinsel und Bronze. Ernst Mechelke, Danzig Langgarten 37/38 Telefon 1287. (145)

Geschäftsbücher Klischees Druck- sachen. F. W. Burau, Danzig, Langgasse 39, Fabr. Hopfeng. 74 gegr. 1829. Papierhandl. Büro- bedarfs- u. Buch- und Offsetdruck. Klischeefbr. Geschäftsbücher-Fabrik. (142)

Gummiwaren Sanger Irrigator - Schlauch, Spielsauger - Bettstoff, Frauendouch., **Verband- stoff** verzollt u. transit zu Originalpreisen (176) H. Borkowski, Danzig, Brabank 4, Wallgasse 25 Telephon 1370, 7360

Häute. Wilhelm Fried, Danzig, Häkergasse 3 Häute, Fell- u. Darmhdl., Einkauf aller Sorten Häute und Felle. (157)

Heringe: Pommer & Thomsen G. m. b. H., Danzig, Stettin, Königs- berg. Tel.-Adr.: Thomsen Danzig, Thomsen, Königsbergpr., Pommer- thomsen Stettin, Tel. 248, 1625, 5472. (147)

Herings-Import und Großhandel (164) Bloomfields Overseas G. m. b. H. Danzig, Müncheng. 4/6.

Herings-Import und Export Saul Finkelstein, Münchengasse 4/6. Telegramm-Adresse: Esinkelstein. Telephon 5244, 6744 (165)

Hüte. Hüte-, Mützen- und Pelzwarenfabrik A. Bauer, Danzig, Heilige-Geistgasse 21. Eigene Fabrikation. (175)

Installationsarbeiten für Elektrisch, Gas, Wasser, Kanalisation sowie Zentralheizung Danz. Installat.-Industr., Danzig, Schlüsselamm 42 (155)

Jalousien-u. Rolladen- fabrik Hans Honold Königsherg i. Pr. Mühlengrund 8 Vertreter gesucht (200)

Kaffee - Import Carl Berner, Danzig, Telegr.-Adr.: Bernerka, Telephon 6126. (130)

Karosserie Jul. Hybbeneth, Wag- und Karosserie-Fabrik, Danzig, Fleischerg. 18-22 Tel. 960, gegr. 1820. (141)

Karosserie u. Wagen- fabrik Jäger, Danzig, Bastion Roggen, Last-, Sanitäts-, Personenwag., Auto-Reparaturen. (146)

Kältemaschinen für alle Zwecke des Nah- rungsmittelgewerbes Bergedorfer Eisenwerk A.-G., Danzig. (191)

Klischees, Druck- sachen, Geschäfts- bücher W. F. Burau, Danzig, Langg. 39, Fabrik Hopfeng. 74, gegr. 1829. Papierhdl., Bürobedarfs- haus, Buch- u. Offsetdruck Klischeefabr., Geschäfts- bücherfabrik (142)

Kohlefaden- Lampen, Metall- faden - Lampen, Elektr. Christbaum- beleuchtungen (205) E. A. Krüger & Friedeberg Berlin C. 25, Direksenstraße 51 Telegr.-Adr.: Isolfried.

Konfektion Fabrik für Knaben- u. Burschen- Konfektion. Wilh. Loew G. m. b. H., Danzig, Tobiasgasse 1-2. (159)

Konfektion: Herren- und Knabenkleider- Fabrik D. Lewinski, Langer Markt 2. (153)

Konserven Obst- und Gemüse - Konserven Fabr. Rich. Karbe & Co. G. m. b. H., Danzig- (193) Langfuhr, Hochstriss.

Kosmetische Fabri- kate deutsch u. fran- zösisch. Wolff & Sohn, Lohse, Mouson & Co., Dralle, u. a. m., „Herboda“- Fabrikate verzollt u. tran- sit zu Originalpr. (176) H. Borkowski, Danzig, Brabank 4, Wallgasse 25

Kugeln u. Kugellager, Vorratsslag. d. Kugel- fabrik Fischer, Schwein- furt. Danzig, Hansa- platz 1, Carl Schleissing, Ing.-Büro u. technisches Geschäft. (177)

Manufakturwaren Gruber & Weinstein, Danzig, Brotbänkeng. 25. Vertr. u. Lager deutscher, poln. u. engl. Fabr., Woll- u. Baumwollzeugnisse, Strumpfw. u. Trikot. (132)

Manufaktur. Hand- malereien für Stoffe, Kissen u. Decken, künst- leriische Stickereien, Kurbelarbeiten. Hertha Sielmann, Kunstgewerbl. Atelier Danzig, Kassub. Markt 23 I. (167)

Manufaktur. Paul Löhnert, Danzig- Langfuhr, Friedensst. 14 tel. 41290, Lager in Kokosläufem, Kokos- matten, Teppichen, (194) Messing-Portierartikeln.

Matratzen, Auflege- Matratzen aller Art mit beliebiger Füllung zu mäßigen Preisen. Watte jeder Art. Neue Berliner Matratzenfabrik Ernst Thiele, Berlin SO. 26, Waldemarstr. 37. (204)

Möbel vom einfachsten bis zum elegantesten Genre. L. Cuttner, Möbelfabrik Danzig, Elisabethwall 4/5 (151)

Möbelfabrik E. G. Ol- schewski, Danzig, Elisabethwall 6 u. Töpfer- gasse 13. Ausstell. voll- ständig. Zimmereinricht. Polstermöbel u. Einzel- möbel hochwert. Qualit. Tel. 254, gegr. 1877. (181)

Motore Rohölmotore System Diesel von 4-1200 P.S. stationär u. fahrbare Lokomobilen. Billigste Betriebskraft für alle Zwecke. Friedrich Petzoldt, Motoren u. Maschinenbau München 27. (154)

Musikalien kaufen Sie am preiswertesten bei Hermann Lau, Danzig Langgasse 71. (152)

Konfektion Gohr & Co. G. m. b. H.

Fabrik für Damen- u. Mädchen-Konfektion | Blusen u. Röcke

Engros - Export

Danzig, Tobiasgasse 1-2 (161)

1875 **50** Jahre 1925

Trossert

Musik-Instrumente
Heilige Geistgasse 17

Trossert GRAMMOPHON-HAUS
Kohlenmarkt 10

Öle, Auto- und Maschinenöl, Raffinate amerik. u. poln. Provenienz. Petroleum, Gasöl, Benzol. Danziger Öl- und Betriebsstoff-Import und Tankstat. G. m. b. H. Danzig, 4. Damm 8. (160)

Öle: Ätherische Öle, Essenz, künstl. Riechstoffe, Spez. Limonadenextrakte u. Likörressenz, z. Selbstb. Dr. Siringhaus & Co., Danzig, Langgarten 80b. (144)

Aluminjowe wyroby Wilh. Hirschfeld Fabryka w Gdańsku, Reiterg. 15, telefon 7385. Specjalność: Łyżki i widełce aluminjowe, naczynia etc. (58)

Atrament we wszelkich kolorach, tusz, taśma do maszyn, kalka guma, Günther Wagner, Gdańsk-Wrzeszcz, Langfuhr, Pommersche Strasse 5, Oddział. (11)

Automobile! Wszelkiego rodzaju akcesoria do automobili, techn. nowości w dziedzinie udoskonalenia przyrządów samochodowych, Alfred Bauch, Gdańsk, Langgarten 23, telefon 2242. (50)

Automobile! Budowa nowych oraz reperacja używanych oziębiaczy do samochodów. Martin (186) Müller, Gdańsk, Samtgasse 8, telefon 5852.

Automobile! Budowa aparatów oraz zakład galvaniczny: Gdańska Fabryka ochładzaczy i karoserji Aug. Nopper, Gdańsk, Samtgasse 6-8 telefon 5578. (187)

Automobile! Wszelkiego rodzaju akcesoria „OMAG“ Ost-Motorenbedarf u. Automob. G. m. b. H., Gdańsk, (182) Kohlenmkt. 17 Tel. 8036 Engros dla hurtowników

Automobile. Lakierownia aut i powozów obicia skórzane oraz pokrycia dla oziębielników samochodowych

FR. NOFCZ

Sprzedaż samochodów luksusowych, nowych i używanych, Gdańsk, Vorst. Graben 26, telefon 1620.

Papier: Großhandels- haus für Papier und Schreibwaren, Brief- ordnerfabrik L. Lankoff, Danzig. (131)

Papierwaren: Post- karten, Gratulations- karten, Patenbriefe, feine Briefpapiere, Blanko- karten, Krepppapierwaren Bilderbog. u. Bilderbüch. Masken, Kotillonartikel, Lampions. Otto Richard Woywod & Co. Danzig, Heil. Geistgasse 96 (173)

Beczki i drzewo becz- kowe: Fabryka Otto Jost, Gdańsk-Neufahr- wasser, Wejherowo. Przedstawiciel na Mało- polskę poszukiwany (126)

Bielizna i fartuchy- fabryka Br. Ascher, Gdańsk, Hundegasse 78 telefon 8249 (33)

Bielizna oraz artykuły: Wäsche und Web- waren-Akt.-Ges., (52) Gdańsk, Breitg. 134/135, Fabryka bielizny, hur- townia art. włók. Import- eksport; Damska, męska oraz pościelowa bielizna.

Biuro informacji: Kartel Bürgla (Kartell d. Auskunfteien Bürgel), przeszło 300 oddziałów. Przedstawicielstwo dla Polski i Gdańska: Ernst Zabel, Gdańsk, Pfeffer- stadt 38-39, tel. 2268 (16)

Biuro Informacji: Gdańska Wywia- downia czyni dokładne sprostżenia, udziela wszelkich informacji. Fraueng. 30 II. Danziger Detekt.-Auskunftei. (139)

Biuro Informacji: Konrad Kuschel, Gdańsk, Pfefferstadt 18 telefon 7956 Sprost- żenia, wywiady oraz informacje wszelkiego rodzaju. (158)

Pharmazeutische Präparate 176 Medizinische Spezial- itäten Drogen und technische Artikel verzollt u. tran- sit zu Originalpreisen H. Borkowski, Danzig, Brabank 4, Wallgasse 25 Telephon 1370, 7360

Radio Optik, Mechanik, Elektrik, FOTO, ständig große Auswahl. Max Boehm, Danzig, (197) Röperg. 13 Tel. 2858

Schmalz- und Fett- großhandlung Heinrich Blau Großvertrieb der Blau- Band-Blau-Stern Marga- rine Kaffee-Großrösterei Telefon 1838, 7253 (156)

Schuhwaren en gros in allen Facons Theodor Werner (192) Danzig, Wollweberg. 2-3

Bizuterja, Fabryka artykułów oraz hur- townia artyk. jubilerskich Friedr. Pfälzer & Söhne, Sztutgart, Oddział w Gdańsku, Reitbahn 7. (1)

Bizuterja: Artykuły złote, srebrne i alpa- kowe: Danziger Gold- und Silberwaren-Gesell- schaft m. b. H., Danzig, Ziegengasse 8/9. (135)

Błaszane wyroby wszelkiego rodzaju Błaszanki dla konserw, laków, oraz przemysłu chemicznego. Danziger Blechwarenwerke, Gdańsk, Reiterg. 13-15. (59)

Broń: Hurtownia broni i amunicji „Diana“, Sp. z o. o. Gdańsk, Kassubischer Markt 17/20. (18)

Broń i amunicja, wy- twórnia puszek, wy- pychanie zwierząt. M. Kelber & Zwieliich, Gdańsk, Dominikswall 8 telefon 1992. (112)

Broń i amunicja. Wyroby żelazne, nar-zędzia, sprzęty domowe engros (93) Franz Kuhnert, Gdańsk

Broń i amunicja Leidner & Co., Gdańsk, Jopengasse 59 amunicja Untendoerffer, Rottweil, angielska Eley, wyroby broni z Suhl oraz belgijska broń „Condor“, autom. pistolety Walther, browningi etc. przystępne ceny hurtowe. (120)

Schrauben. General- vertr. f. Danzig. Exp. u. Fabrikniederlage von Bartelmuss & Luchy, Bielitz: Schrauben, Mut- tern, Nieten, Holzschrau- ben. Schrauben-Centrale A. Loeck, Danzig, (166) Müncheng. 4/6 Tel. 6942

Schirme, Spazier- stöcke en gros — en detail. Danziger Schirm- fabrik Rudolf Weissig, Hundeg. 13, Danzig. (143)

Walter Boenig, Danzig, Vorst. Graben 18, Telefon 7715. Nur für Großabnehmer. (40)

Spedition Möbeltrans- port Wohnungstausch F. Wödtke, Danzig, Stadtgraben 20 Telefon 1053 (199)

Spielzeug. Gummi- bälle, Celluloid- puppen, Mundharmo- nikas. Gebr. Steinhoff, Danzig, (171) Heilige-Geistgasse 140.

Strumpfhaus Gerson Danzig. Engros-Abtlg. Gr. Wollweberg. 12 I. Strumpfwaren, Triko- tagen, Handschuhe, Badeartik. Nur deutsche Qualitätsware. (174)

Tapissieriewaren- fabrik F. Beyer, Danzig, Vorst. Graben 44. Große Auswahl in vor- gezeichneten u. fertigen Handarbeiten jeder Art wie: Kissen, Decken, Küchengarnit. usw. (23)

Tischlerei - Bedarfs- artikel. Furniere, Sperrholz, fremde Hölzer, Fließpapier, Marmor, Lacke und Mattine, Marschall, Philipp G. m. b. H. (185) Danzig, Samtgasse 6-8.

Treibriemenfabrik, tech. Gummi-u. Asbest- fabrikate, Maschinen- u. Zylinderöle, Holzriemen- scheinb. Richard Reisner, Danzig. (129)

Werkzeuge Peter Ludwig Schmidt & Wolf G. m. b. H. Danzig, Hopfeng. 26/27 I Werkz. Baubeschlg., Eisenwar- Großhandlung. Telegr.- Anschrift: Metal Danzig

Fa- brik Zei- chen (198)

Chirurgische, sani- tarne i opatrunkowe artykuły. L. Gutzzeit, dawn. A. Lehmann, Gdańsk, Jopeng. 31/32 zał. w r. 1858. (10)

Budowa przemysłu, Sp. Akc. (Bau-Indust. A.-G. (Gdańsk-Wrzeszcz (Langfuhr) Hauptstr. 130 Budowle nad — i pod- ziemne — Roboty pogłę- biające. (14)

Bursztynowe arty- kuły wszelkiego ro- dzaju poleca Eugen Fried- rich Fabryka wyrobów bursztynowych Engros- Eksport. Sopot (w. m. Gdańsk), Berlin N.W. 87 Turmstraße 72. (67)

Bursztynowe artyk. Fabryka wszelkiego rodzaju wyrobów z praw- dziwego bursztynu Sprze- dazisklad „Pasaż“, Zeng- haus „Ostdeutsche Bern- stein-Industrie M. Friese, Gdańsk, Jopeng. 64. (81)

Bursztynowe arty- kuły wszelkiego ro- dzaju Rudolf Reich, Fa- bryka wyrobów burszty- nowych, Gdańsk, Lang- gasse 26. (64)

Bursztynowe wyroby. Max Simson, Gdańsk, Johannissgasse 32. Fabr. wyrobów burszty- nowych. Specjaln.: biżu- terja, fajki do cygar i pa- pierosów, jakoteż wyroby artyst. z bursztynów. (102)

Chemiczne artykuły Schuster & Kaehler, Gdańsk, Hopfeng. 63/65. Fabryka wytworów che- micznych, sprzedaż hur- towa artykuł. drogerijn., telefony 99, 109, 230. (137)

Drukarnia Bodenstern & Miehke, Gdańsk, Hundeg. 48/49, Tel. 1646, 2191, Wykonywanie ro- bót litograf. i artystyczn., zakład graficz., hurtownia papieru, fabryka artyk. piśm., fabr. tektury. (136)

Drukarnia Carl Bäcker wszelkie roboty dru- karskie i litograficzne, druk kolorowy, rotacyjny, kajety szkolne, bloczki, fabr. terek oraz hurt. papieru, Gdańsk, Röperg. 6/8 zał. w r. 1856 tel. 470 (196)

Druki W. F. Burau, Gdańsk, Langgasse 39 Fabr.: Hoptengasse 74, zał. w r. 1829, sprze- daz papieru, artykułów biurowych, drukarnia artystyczna, kłiszarnia, fabryka ksiąg handlow. (142)

Ekspedycja Transport mebli. Załatwianie transportów przy zmia- nie mieszkań F. Wödtke, Gdańsk, Stadtgraben 20 Telefon 1053 (199)

Elektrotechn. Arty- kuły: Specjalna fa- brykacja baterji kieszo- nowych, radiotelefoniz., element. wszelk. rodzaju.

Danzig. Elementenwerke Heinr. Maske G. m. b. H., Gdańsk, Elisabeth- kirchengasse 9-11. (19)

Esencje likierowe dla preparowania domowego butelka dla 2 litrów, likieru: Gld. gdańsk, 1.50 Waldemar Gassner, Gdańsk, Altstadt, Graben 19/20. (8)

Farby, lakiery, smary, najtańsze źródło zakupu dla handlu, przemysłu i rzemieślnictwa. Jacobs & Heise, Gdańsk, Münchengasse 20, Telefon 1513. (170)

Fartuchy i bielizna-fabryka Br. Ascher, Gdańsk, Hundegasse 78 telefon 8249 (33)

Grawer Otton Werchan Gdańsk, Jopeng. 22 Fabryka stempli gumowych i metalowych. Skład rytownictwa.

Grawerowania wszelkiego rodzaju, szyldy, marki ochronne etc. Arthur Schultz (Stempel-Schultz) Gdańsk, Reitbahn 5. (41)

Import wszelkich surowców; smoła, terpentyna, borówki, likopodium, wosk etc. Przedstawiciel A. Gasselnick, Gdańsk, Stadtgr. 5, adr. telgr.: Gasselnick, (149) Gdańsk, telefon 5254

Instalacje światła elektrycznego o słabym i silnym spieciu, elektromotory, materiały instalacyjne, warsztat reperacyjny. Albert Voigt & Co., założ. w r. 1902. Gdańsk, Vorstadt, Graben 50, Tel. 217 i 765. (37)

Instalacyjne roboty elektryczne, gazowe, wodociągowe, kanalizacyjne oraz ogrzewanie centralne. Gdański Przemysł Instalacyjny. Gdańsk, Schüsseldamm 42. (155)

Kanalizacja: A. W. Müller, Tow. z o. o., Gdańsk, założ. w r. 1871, Lastadie 37/38, tel. 203 Biuro Inżynierskie oraz przedsiębiorstwo dla kanalizacji, ogrzewania centralnego etc. (98)

Kapelusze, Czapki. Richard Frankl, Tow. Kom., Gdańsk, Breitgasse 10. (45)

Kapelowce urządzenia: Stoliki umywalki do mycia, płyty kamienne dla ścian i podłóg. Loche & Hoffmann Gdańsk. Wytwórnia. Milchbarmen-Gasse 18. (110)

Karbolineum, Karbid w najlepszych gatunkach Emil Moderegger, Gdańska Fabryka Karbolineum. Hurtowa sprzedaż karbidu (92)

Karoserie oraz samochody Jäger, Gdańsk, Bastion Roggen, Automobile ciężarowe, osobowe, warsztat reparacyjny dla samochodów. (146)

Karoserie Jul. Hybbeneth, Fabr. wozów i karoserji, Gdańsk Fleischerg. 18-22, Telef. 960, założ. w r. 1820. (141)

Kartofle, zboże oraz artykuły pastewne. Kupno i sprzedaż. Paul Ewel w Królewcu (Königsberg Pr.), Heumarkt 5. (202)

Kawa: Dom Importowy Karl Berner, Gdańsk, adr. telgr.: Bernerka, telef. 6126. (130)

Kawa Ernst H. Schittat Hurtownia i import kawy w Gdańsku, Hundegasse 29 I

Klisze W. F. Burau, Gdańsk, Langgasse 39 Fabryka: Hopfeng. 74, założ. w r. 1829, sprzedaż papieru, artykułów biurowych, drukarnia artystyczna, kliszarnia, fabryka ksiąg handlowych. (142)

Klisze Chemigraphia Tow. Akc. Gdańsk, Hundeg. 34, tel. 7454. Klisze kreskowe, siatkowe, wielobarwne; pierwszorzędne wykonanie, najtaniej i szybko. (100)

Kolonjalne oraz spożywcze artykuły, mąka, materiały dla fabrykacji mydła. Przedstawiciel firm angielskich i amerykańskich A. Gasselnick, Gdańsk, Stadtgr. 5, adr. telgr.: Gasselnick, (149) Gdańsk, telefon 5254.

Kolonjalne artykuły Max Krüger, Gdańsk-A. d. Gr. Mühle 14 tel. 7309 Przedstawicielstwa, sprzedaż hurtowa artykułów drogerijnych, chemikaliów, miodamin, preparaty Knorra, białka. (87)

Kolonjalne oraz spożywcze artykuły Bracia Mazur i S-ka Gdańsk, Krebsmarkt 7/8. (88)

Konfekcja Gohr & Co. Sp. z o. o. Fabryka ubiorów dla pań i dziewcząt, bluzki i spodnie Engros — Eksport Gdańsk, Tobiasgasse 1-2, tel. 3188 (161)

Kolonjalne artykuły Import oraz sprzedaż hurtowa Klatt, Rentel & Co., Hopfengasse 74, telefony 6463 i 2383, adr. telgr.: Klaro (91)

Kolonjalne artykuły, oraz import delik., hurtownia win Franc. Rytlewski, Gdańsk, Hundegasse 31, adr. tel. „Winkolim“, Tel. 3532, 6490. (97)

Konfekcja. Fabryka kapeluszy, Czapek oraz futer własnej fabrykacji A. Bauer, Gdańsk, (175) Heilige-Geistgasse 21.

Konfekcja damska Zofia Duwe, Gdańsk, Müncheng. 5/6, suknie damskie engros; własne pracownie. (122)

Konfekcja: Fabryka ubrań dla mężczyzn i chłopców D. Lewinski, Langer Markt 2. (153)

Konfekcja męska G. Lichtenfeld & Co., Gdańsk, Breitgasse 128. (47)

Konfekcja Fabryka ubiorów dla chłopców i młodzieńców Wilhelm Loew Sp. z o. o., Gdańsk, Tobiasgasse 1-2. (159)

Konfekcja. Krawaty i chusteczki do nosa. Szwajcarska Fabryka Mechaniczna Krawatów i chusteczek do nosa Gdańsk, Hauptstr. 27. (69)

Konserwy: Fabryka konserw owocowych i jarzynowych K. Emil Krüger, Gdańsk-Wrzeszcz, Hauptstrasse 71c. (12)

Księgarnia i skład dewocjonalji Roman Czarliński Gdańsk, Töpferg. 30 (178)

Księgi handlowe W. F. Burau, Gdańsk, Langgasse 39; Fabryka: Hopfengasse 74, założ. w r. 1829, sprzedaż papieru, artykułów biurowych, drukarnia artystyczna, kliszarnia, fabryka ksiąg handlowych. (142)

Likiery: Esencje Backa Różne esencje owocowe Eug. Krippendorf Nachf. właśc. Bruno Kriehoff, Gdańsk, Hopfengasse 87. (86)

Litery z fajansu dla szyldów firmowych oraz dla reklamy wystawowej Gustaw Tetzlaff, Gdańsk, a. d. n. Mottlau 6 (179)

Konserwy: C. W. Kühne, Sp. z o. o., Gdańsk, Thornecher Weg 11a, Fabryka octu, mąszardy i konserw, olejarnia, ogórki kwaszone, tel. 84, adr. tel. Geweka. (101)

Konstrukcje żelazne Gebr. Heyking, Gdańsk telefon 689 i 5128. (51)

Koperty: Fabryka Bruno Görges, w Gdańsku, Altstadtischer Graben Nr. 92, telefon 2692. (17)

Korki i czopy (szpunty) wszelkiego rodzaju dostarcza Cortex, Vereinigte Danziger Korkfabriken A.-G., Gdańsk-Neufahrwasser. (125)

Kraty dla okien wystawowych, drzwi okien Gebr. Heyking, Gdańsk, telefon 689 i 5128. (51)

Kraty dla ochrony szymb wystawowych. Bracia Siebert, Gdańsk, Ritterg. 31. (53)

Krawaty oraz chustki do nosa. Szwajcarska Mechaniczna Fabryka Chusteczek do nosa oraz krawatów, Gdańsk, Hauptstr. 27. Schweizer Mechan. Taschentuch- u. Krawattenfabrik. (69)

Kryształ ołowiu w najlepszych gatunkach dostarcza Franz Grebin, Wytwory hut szklanych, Berlin W. 57, Bülowstr. 104, adr. tel.: Glasgrebin Berlin. ABC-Code 4 and 5 edit., Rudolf Mosse Code, Korespondencja w niemieckim, angielskim i francuskim językach. (203)

Księgarnia i skład dewocjonalji Roman Czarliński Gdańsk, Töpferg. 30 (178)

Księgi handlowe W. F. Burau, Gdańsk, Langgasse 39; Fabryka: Hopfengasse 74, założ. w r. 1829, sprzedaż papieru, artykułów biurowych, drukarnia artystyczna, kliszarnia, fabryka ksiąg handlowych. (142)

Likiery: Esencje Backa Różne esencje owocowe Eug. Krippendorf Nachf. właśc. Bruno Kriehoff, Gdańsk, Hopfengasse 87. (86)

Litery z fajansu dla szyldów firmowych oraz dla reklamy wystawowej Gustaw Tetzlaff, Gdańsk, a. d. n. Mottlau 6 (179)

Likiery: Esencje Backa Różne esencje owocowe Eug. Krippendorf Nachf. właśc. Bruno Kriehoff, Gdańsk, Hopfengasse 87. (86)

Mąka oraz artykuły kolonjalne i spożywcze, materiały dla fabrykacji mydła, smoła, terpentyna Import wszelk. surowców, borówki, likopodium, wosk etc. A. Gasselnick, Gdańsk, Stadtgraben 5, Telefon 5254. Adr. tel. Gassels, Gdańsk. (149)

Manufaktura wszelkiego rodzaju Andapol Tow. z o. o. Gdańsk Hundegasse 25. (79)

Manufaktur Anglo Hanseatic Trading Co. Ltd. A. G. English Woollen u. Cotton-Stuffs London Danzig, Gr. Wollwebergasse 28, Tel. 1690 Telegr. Anglohansa. (169)

Manufaktury artykuły: sprzedaż hurtowa Hans Angress, Gdańsk, Kassub. Markt 11. (90)

Manufaktury artykuły S. Bensinger & Co. Gdańsk, Müncheng. 4/6, import oraz eksport towarów bawełnianych (123)

Manufaktury wyroby Max Blauert, Gdańsk, Vorst. Graben 43 przyjmie przedstawicielstwa ze składem firm branży wełnianej, lnianej i bawełnianej dla sprzedaży hurtowej i eksportu. (39)

Manufaktury artykuły, dywany, pokrowce, tkaniny z przędzy czesankowej dla pończoch „flor“, trykotaż, jedwab, Vistra Składy fabryk L. H. Clausen & Strykowski, Gdańsk, Weissmönchener Hintergasse 1/2 (35)

Manufaktura. Bielizna, Konfekcja dla robotników, Resztki. Czarliński, Lange & Co., Gdańsk, Jopeng. 68 I (62)

Manufaktury artykuły, towary bawełniane: niemieckie, angielskie, francuskie, pończochy, jedwabne flor z Chemnitz, hurtowy skład wyrobów włókienniczych Adolf Fingerhut, Gdańsk, Milchbarmengasse 16, Tel. 7484 (183)

Manufaktury wyroby Gruber & Weinstein, Gdańsk, Brotbänkengasse 25. Wyroby wełniane, bawełniane, pończosznice i trykotaje. (132)

Manufaktury wyroby Hauck & Landt, Gdańsk, Telefon 2875, Import — Export, Jopengasse 25/26. Przedstawicielstwa następujących firm: Leonhardt, Woelker & Girbardt, Łódź. Czysto wełniane kamgarny i chustki. Skład komisowy. (115)

Manufaktury wyroby Hommel & Co., Gdańsk, Pfefferstadt 30, Eksport — Engros (60)

Manufaktury galanterijne, bławatne i wełniane wyroby. Katzki & Co., właśc. J. Olschewitz Gdańsk, Jopengasse 4, telefon 1339. (61)

Manufaktury artykuły. Stale na składzie zagraniczne tkaniny bawełniane Walter Kohn, Gdańsk Jopengasse 24. (42)

Manufaktura engros Kryniski & Koutzin Gdańsk, Hundegasse 31 Telefon 6063. (82)

Manufaktury wyroby: trykotaje, hafty, koronki, materiały odzieżowe, bielizna męska etc. Krüger & Gdanietz, Gdańsk, Altstadt, Graben 69-70, tel. 5930, adr. telgr. „Tritex“. (22)

Manufaktura Skład chodników kokosowych oraz dywanów, jakoteż artykułów mosiężnych do zakładania portier Paweł Löhnert, Gdańsk, Wrzeszcz, (194) Friedrichstr. 14, tel. 41290

Manufaktura. Mendelsohn & Marcus. Hurtownia. Eksport — Import Gdańsk, Pfefferstadt 25/26 Oplaca się zwiedzić skład nasz. (36)

Manufaktury artykuły Moritz Sachs, Gdańsk, Breitgasse 17, telefon 5814. — Specjalność: pończochy, trykotaje, rękawiczki, — przedstawicielstwa. (134)

Manufaktura: Malowidła ręczne dla materiałów, poduszek i serwetek, hafty artystyczne, roboty ręczne. Herta Sielmann, Atelier artystyczne, Gdańsk, Kassub. Markt 23 I. (167)

Manufaktury wyroby Farbiarnia Apratura jedwabnych i półjedwabnych wyrobów Satyna, Serge dla konfekcji, podszewek i kapeluszy Jedwab dla sukien, bluzek oraz koszul. (57) Danzig. Textilwerke A.G. Gdańsk, Weideng 35/38 „Gewehrfabrik“, br. 4-ta

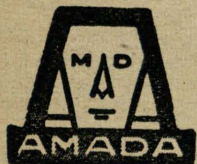
Manufaktory wyroby Walter Goldstein Hurtownia, Gdańsk, Hundegasse 4/5. (20)

Manufaktory wyroby fabryki Märk. Wollgarmspinn., Berlin. Trykotaże, pończochy, wstążki jedwabne, bieleżna dziecienna Moritz Jahn, Gdańsk, Heilige-Geist-Gasse 103. (66)

Manufaktury artykuły. Wofsy & Co., właśc. L. Jacobson, Gdańsk, Sandgrube 21, telefon 7002. Przedstaw. fabryk towar. nicianych, wełnianych etc. (113)

Manufaktury artykuły: Wollwaren-fabr. vorm. Titkl & Krüger Tow. Akc., pończochy, majtki, artykuł. dziecięce, trykot., hafty, podszewki. Aleksander Wowski Gdańsk, Hundegasse 124 telefon 8139. (116)

Manufaktory wyroby Wolpert & Aron, Gdańsk, Jopengasse 67, przedstaw. i składy polskich, niemieckich i angielskich fabryk, wyroby wełniane, pończosznice, trykotaże, firanki. (121)

Margaryna, tłuszcz jadalny Amada Sp. Akc., Gdańsk, Weidengasse 35/38. (30)

Margaryna holenderska fabryki Ant. Jurgens, Nymegen (Holandia). Specjalność „Juno” margaryna nieustępująca masłu, oraz „Konfektine”. — Jener. reprezentant Fritz Helfer, Gdańsk, Müncheng. 26. Telefon 378. (163)

Marmur sztuczny biały i kolorowy dla umywalni, stoł., kawiarn., płyt dla lad sklepowych, dla wyłączników prądu elektr. Lehmann & Rudzik, Gdańsk, Samtgasse 6-7. (189)

Maszyne ochładzające dla wszelkich celów branż spożywczej. Bergedorfer Eisenwerk Akc. Tow., Gdańsk. (191)

Maszyne do wytwarzania lodu oraz maszyne ochładzające dla przemysłu artykułów spożywczych. Eduard Ahlborn, Gdańsk. (2)

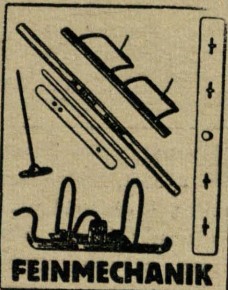
Materace wszelkiego rodzaju, z dowolną zawartością, oraz wałę dostarcza po cenach umiarkowanych Nowa Berlińska Fabryka Materacy Ernst Thiele, Berlin SO. 26, Waldemarstr. 37. (204)

Mebel od najskromniejszych do najelegantszych L. Cuttner, Fabryka mebli, Gdańsk, Elisabethwall 4/5. (151)

Mebli fabryka E. G. Olschewski, Gdańsk Wystawa urządz. mieszkaniowych Elisabethwall 6 i Töpfergasse 13. Meble wyscielane w najlepszych gatunkach. Tel. 254, założ. wr. 1877. (181)

Metale, mieszanki metalowe. Dostarczamy bronz, ołów, metal łożyskowy, Sprzedaż odpadków metalowych. Metallverwertung G.m.b.H. Oliwa-Gdańsk, Danzigerstr. 20. (72)

Masowe artykuły, fabryka.

Mechanika precyzyjna Gdańsk, (32) Weidengasse 35/38.

Motocykle D. K. W. ze zmiennikiem Kickstartera oraz dwuchodowym dostarczającym miast Kurt Otto Kannenberg, Gdańsk, Brotbänkengasse 24, tel. 1297, jeneralna reprezentacja. (85)

Motory system. Diesla na oleju skalnym, od 4—1200 HP., nieruchome oraz ruchome lokomobile. — Najtańsza siła motorowa dla wszelkich celów. Friedrich Petzoldt, Budowa motorów i maszyn, **Motornachjum/München 27** (154)

Motocykle, Jeneralne Przedstawicielstwo ameryk. A. C. E., Henderson, Excelsior, N. S. U., Alba, przyrządy i akcesoria, Walter Friedt, Gdańsk, Mattenbuden 30 (49)

Musztarda znakomitego gatunku, Gdańska Fabryka Spirytusu Octowego oraz musztardy. R. Hafke & Co., Gdańsk, Gr. Schwalbengasse 34, Tel. 783. (127)

Musztarda C. W. Kühne Sp. z o. o. Gdańsk, Thornscher Weg 11a. Fabryka octu, musztardy oraz konserw adr. teleg.: Ceweka, teleton 84. (101)

Muzyczne artykuły. Juliusz Bogusch, Sp. z o. o., Gdańsk, Postfach 175. Eksport artykułów muzycznych wszelkiego rodzaju, wytwórnia parlografów. (117)

Muzyczne artykuły kupuje się najtaniej w firmie Herman Lau, Gdańsk, Langgasse 71. (152)

Muzyczne instrumenty, fabryka fortepianów i pianin. Ceny fabryczne. A. Szczepczyński w Królewcu, (201) Neuer Graben 15.

Muzyczne instrumenty, mandoliny, o 12 i 16 strunach, oraz gitary. Własna fabrykacja. Teodor Zels, Gdańsk, Pfefferstadt 58. (15)

Mydła Fabryka E. G. Gamm, (założ. wr. 1825) mydła jedrne, toaletowe oraz do prania, puder mydlany, płatki mydlane. Jeneralny Przedstawiciel na Polskę K. Czwalina, Reitersdorf, Bydgoszcz ul. Krasieńskiego 5. (54)

Mydła Danzig-Pomerellische Feinseifen- und Kerzenfabrik G.m.b.H. vorm. Toilette- und Hausseifenfabrik William Fach, Gdańsk, Töpfergasse 1/3 telefon 6000. (119)

Mydła Fabryka mydła „Hansa” Paul Gräser, Gdańsk-Wrzeszcz, Kastanienweg 5b. Telefony 41570, 41434 Langfuhr. (68)

Mydła Proszek mydlany, soda. Własne wyroby. Bruno Toerckler Oliwa-Gdańsk. Konto bankowe: Danzig-Privat-Aktienbank, Bank Związków Spółek Zarobkowych, Gdańsk. (73)

Mydło Dreiringa Specjalne mydło do użytku domowego, Oszczędność. mydło jedrne, toaletowe, Dreiringa proszek mydlany. J. J. Berger Sp. Akc. Gdańsk Hundeg. 58/59/77

Norymberszczyzna isydelkowe artykuły: Hurtownia Bukofzer & Co. Gdańsk Vorstadt. Grab. 18. (38)

Narzędzia Peter Ludwig Schmidt & Wolff, Tow. z o. o., Gdańsk, Hopfeng. 26/27. Hurtownia narzędzi, wyrob. żelaznych i okuć. Adr. tel.: Metal Gdańsk (198)

Marka fabryczna

Norymberszczyzna wyroby galanterijne, artykuły dla ozdoby, trykotaże, pończochy. Najkorzystniejsze i najwygodniejsze źródło zakupu dla Polski. Oplaca się zwiedzić skład nasz, codziennie nadechodzą nowości. M. Forell & Co. Gdańsk, Heilige Geist-Gasse 14—16. Telefony 3270, 3570. (62)

Nuty dla muzyków zawodowych, dyktantów oraz księgarń dostarcza szybko Paul Christoph, Nakład nut, Gdańsk, Schmiedegasse 30. (5)

Obrazy, sztychy, reprodukcje, grawjury, pocztówki, oleodruki etc. po cenach oryginalnych Adolf Schwital, Gdańsk, Weideng. 48 I, Telef. 5416 założ. wr. 1904. Wydawnictwo i hurtownia przedmiotów artystycznych. (184)

Obuwie en gros we wszelkich fasonach Theodor Werner, Gdańsk. Wollweberg. 2-3 (192)

Ocet C. W. Kühne Sp. z o. o. Gdańsk, Thorn. Weg 11a. Fabryka octu, musztardy oraz konserw adr. teleg.: Ceecka, telefon 84. (101)

Ocet znakom. gatunku prod. fermentacyjny. Gdańska Fabryka Spirytusu Octowego oraz musztardy. R. Hafke & Co., Gdańsk, Gr. Schwalbengasse 34, Tel. 783. (127)

Ogrzewanie centralne, urządzenia sanitarne, urządzenia dla przeczyszczania powietrza, ogrzewania okrętów i t. p. Dawid Grove, Sp. Akc., w Gdańsku. (7)

Oleje: lniany, rzepakowy, pokost, makuchy lniane i rzepakowe oraz mąka makuchowa. Leon Oks, Sp. z o. o., Olejarnia, Gdańsk-Neufahrwasser, Wilh.-Str. 21 (124)

Oleje eteryczne, esencje pachnidła sztuczne, ekstrakty oraz esencje lemoniady dla własnego wyrobu. Dr. Siringhaus & Co., Gdańsk, Langgarten 80b. (144)

Optyczne, chirurgiczne, sanitarne i opatrunkowe artykuły L. Gutzeit dawn. A. Lehmann, Gdańsk, Jopengasse 31/32, założ. w r. 1858. (10)

Papier: Hurtownia papieru oraz artykułów piśmiennych fabryka segregatorów L. Lankoff, Gdańsk. (131)

Parasole, laski, hurtownie i detalicznie Gdańska Fabryka Parasoli Rudolf Weissig, Gdańsk, Hundeg. 13. (143)

Pastewne artykuły: makuchy lniane i rzepakowy, mąka makuchowa — oleje: lniany, rzepakowy, pokost. Leon Oks, Sp. z o. o., Gdańsk, Neufahrwasser, Wilhelmstr. 21. (124)

Pasy. Gdańska Fabryka Pasów Transmisyjnych, Sp. Akc. (Danziger Treibriemen-Fabrik A.-G.) Tel. 1774 Adres telegraficzny: Treibriemen (4)

Pasy transmisyjne oraz guma techn., azbest, olej maszynowy i cylindrowy. Richard Reissner, Fabryka w Gdańsku. (129)

Perły fasetowane wszelkiego rodzaju we wszystkich kolorach i pierwszorzędnym wykonaniu. Artur Birkholz Birkolit-Werke Gdańsk-Wrzeszcz. (70)

Piece kafłowe do przenoszenia, płyty ściennie i dla podłóg, przyrządy żelazne dla pieców, artykuły budowl. Baltische Ofen-u. Baubedarfs-Ges. m. b. H., Gdańsk. (138)

Piece kafłowe, do przenoszenia, kuchenne, do pieczenia (dla piekarni) oraz wszelkie inne dostarcza. Jul. Kraschinski, Gdańsk Pfefferstadt 7, Tel. 5519 (6)

Piece do przenoszenia, kuchnie i kominy. B. Kraschinski Pierw. Fabr. Kafł. Piecy do przenosz. w Gdańsku, Gdańsk, Poggenpuhl 59, tel. 930. Sprzedaż wyłącz. franco fabryka, po cenach fabrycznych. (24)

Piece: specjalność: piece do przenoszenia. Wiesenberg & Brieger, hurtownia, Gdańsk Altstadtischer Graben 92. (19)

Piśmienne artykuły pocztówki artystyczne, powinszowania, wiazarki, papier listowy, bibułka krepowa, obrazki, lampiony, kotyljony, maski Otto Rich. Woywod & Co. Gdańsk, (173) Heilige-Geistgasse 96

Pasta do obuwia Müllerol, wspaniała, dla czarnego, białego, złotego, bronz. i czerw. obuwia. Danziger Müllerol-Werke w Gdańsku, Heil. Geist-gasse 106 (56)

Płyty izolacyjne z korku oraz materiał izolacyjny dla ochrony od ciepła i chłodu dostarcza Cortex, Isoliergesellschaft m. b. H., Gdańsk-Neufahrwasser. (125)

Podłogi kamienno-drewniane oraz „Cortex”. Posadzki, obite korkami jako fundam. dla linoleum i posadzki z drzewa, dostarcza Cortex, Verein. Danzig. Korkfabr., Tow. Akc., Gdańsk-Neufahrw. Przedstaw.: Inż. Thiele, Królewiec-Ratshof, Villa „Thiele”. (125)

Pompy oraz studnie, fabryka Otto Besch i Syn Gdańsk, Weidengasse 25. (48)

Pończochy, trykotaże rękawiczki, artykuły kąpielowe. Wyłącznie wyroby niemieckie najlepszych gatunków. (174) Strumpfhaus Gerson, Gdańsk, Oddział hurtowy: Gr. Wollweberg. 121

Pończochy oraz wyroby szydełkowe. Specjalność: artykuły dziecięce. Hahn & Co., Gdańsk, Poggenpuhl 59, telefon 409. (27)

Pończochy i rękawiczki Moritz Rothstein, Eksport, Böttchergasse 25, telefon 5710. Adr. teleg. Moroda. (46)

Porcelana, lampy wyroby szklane, Naczynia kuchenne Czarliński & Kochmann Tow. z o. o. Gdańsk, Hopfengasse 35. (75)

RADIO artykuły dla mechaniki precyzyjnej, optyczne, elektrotechn. fotograficzne, stale w wielkim wyborze. Max Boehm, Gdańsk, Röpergasse 13, Telefon 2858 (197)

Rower i części do rowerów, maszyny do szycia, pneumatyki, artykuły do oświetlenia. Petersen & Helbig Gdańsk. (80)

Segregatory i księgi handlowe wyrabia fabryka Herbert Schnelle w Gdańsku, Ziegen-gasse 8, telefony 5775 i 2885. (180)

Siatki rybackie oraz przyrządy do rybactwa dostarcza Gdańska Mechaniczna Fabryka Siatek W. Herhadt, Gdańsk, Breitgasse 65. (44)

Skóra Isaac Joseph G. m. b. H. Gdańsk Breitg. 77, tel. 7705. Skład fabryczny następujących wytwórni: „Kremp-Lederwerke“ Krempe i. Holstein krupony, „Hermann Sager, Neumünster“, wierzchnia i podeszwiana skóra, „Wilh. Simmon, Kirn“ szewroczarne i kolorowe (106)

Skóra. W. Kittler, Gdańsk, Breitg. 119 Hurtownia Skór. Skóry podeszwowe w kuponach i połówkach Blaukowi-Faldry (114) Szpalty Karki i boki podeszwowe i blankowe

Skóra engros. Artykuły niezbędne dla rzemiosła szewskiego Gebr. Hornberger, Gdańsk, Poggenpuhl 59 telefon 5140 (26)

Skóra wszelkiego rodzaju: dla mebli, aut, skóra chromowa, szewro, lakierowana, siodlarska, galanterijna B. Rosenberg & Synowie, Tow. z o. o. Gdańsk, Vorstadt, Graben 54 Telefon 5853. (78)

Skóra: Import wszelkich gatunków egzotycznych skór oraz skórek J. S. Bauer, Sp. z o. o., Gdańsk, Kettnerhagergasse 1. (133)

Skóra: F. Boss, Handel skór, Tow. Akc. Adr. tel.: Lederboss, Pfefferstadt 23, tel. 2370. Wierzchnie i podeszw. skóry, jakoteż skóra rymar, we wszelk. gatunk. Uprasza się o zwiedz. składu. (108)

Skóra wszelkiego rodzaju, specjalny oddział dla artykuł. szewskich, hurtownia Leopold Cohn, M. Michaelsona Suke, w Królewcu, Gdańsk, Dominikswall 9. (89)

Skóry niewyprawione oraz skórki, quebracho. S. Augenlicht, Gdańsk, Hundegasse 26, Tel. 6346, 6659. (168)

Skóra: Ph. Philipp Sp. z o. o. Gdańsk, Hundegasse 105, Telefon 23 oraz 5180, adr. telegr. Perfection, — składy fabryczne skór, stale na składzie wszelkie gatunki wierzchniej oraz podeszwianej, jakoteż i siodlarskiej skóry, — skóra techniczna oraz fantazyjna. (140)

Smary maszynowe i do samochodów, nafta, olej gazowy i benzolowy. Danziger Oel- und Betriebsstoff-Import und Tankstation G. m. b. H. Gdańsk, 4. Damm 8. (160)

Spężyny stalowe dla mebli i materacy Jak b Ullmann Sp. z o. o. Gdańsk Holzgasse 8 Fabryka drutu stalowego, Centrala w Hanau nad Menem. (3)

Śruby. Jeneralne Przedstawicielstwo na Gdańsk i eksport oraz skład fabr. firmy Bartelmuss & Luchy, Bielsko: śruby, mutry, nity, drzewne śruby. Centrala śrub A. Loeck, Gdańsk, (166) Müncheng. 4/6 Tel. 6942

Śledzi import i eksport Saul Finkelstein, Gdańsk, Müncheng. 4/6 Adr. Telegr. Esinkelstein, tel. 5244, 6744 (165)

Śledzie: Pommer & Thomsen G. m. b. H. Gdańsk, Szczecin, Królewiec. Adr. tel.: Thomsen Gdańsk, Thomsen, Königsberggr., Pommerthomsen Stettin, telefony 248, 1625, 5472. (147)

Świece Danzig-Pomerellische Feinseifen- und Kerzenfabrik G. m. b. H. vorm. Toilette- und Hausseifenfabrik William Fach, Gdańsk, Töpfergasse 1/3 telefon 6000. (119)

Stemple wszelkiego rodzaju Arthur Schultz (Stempel-Schultz) Gdańsk, Reitbahn 5. (41)

Stemple gumowe i metalowe Skład rytownictwa Otton Werchan, Grawer, Gdańsk, Jopengasse 22. (109)

Stolarstwo. Artykuły potrzeby: furniery, drzewo wszelkiego rodzaju, obrabiarki, papier stolarski, lak etc. (185) Marschall, Philipp, Sp. z o. o., Gdańsk, Samtg. 6-8

Studni budowa oraz fabryka pump. Otto Besch & Syn, Gdańsk, Weidengasse 25. (48)

Tekturowe wyroby Fabryka wyrobów tekturowych oraz wytwórnia wstążek wieńcowych, skład bibulki satynowej Th. Wick, Gdańsk, (118) Ankerschmiedeg. 22/23.

Tłuszcze. Hurtownia smalcu i tłuszczy Henryk Blau, Gdańsk, 3. Damm 11. Sprzedaż engros margaryny marek: Blauband, Blaustern, Palarnia kawy, tel. 1838, 7253. (156)

Wagi: decymalne, centezymalne oraz ciężarowe w najlepszym wykonaniu Gdańska Fabryka Wag Otto Fromm, Gdańsk, Langgart. 9. (31)

Wielna, przędza oraz wełna Schmidta Sülzner & Fleischer, Gdańsk, Weissmönchen-Hintergasse 1/2. (34)

Wino: Sprzedaż hurtowa szampańskich i in. win P. J. Aycke & Co., Suke, właśc. Alexander Czech, Gdańsk, Hundegasse 12. (96)

Wino. Sprzedaż hurtowa win, import rumu, araku oraz koniaku francusk. R. Denzer, Gdańsk, Langermarkt 16 Założ. w r. 1854. (111)

Wino F. A. J. Jüncke Tow. z o. o. Hurtowa sprzedaż win Gdańsk, tel. 29 oraz 5102 Składy tranzyt. 76

Wino: Daniel Feyerabendt, Największa hurtownia win w Gdańsku Holzmarkt 8, tel. 599, konto pocztowe 2289. (107)

Wino: Br. Heydasch Gdańsk, Hundegasse 25 Sprzedaż hurtowa win oraz spirytualji Import Eksport

Wino i spirytualja Carl Keller, Gdańsk, Biuro: Hundegasse 101. Hurtowa sprzedaż wina, import rumu Jamaica, koniaku i araku, założ. w r. 1878. (84)

Wino C. H. Kiesau, Sprzedaż hurtowa win, Gdańsk, Hundeg. 8, założ. w r. 1865, specjalne wino mozelskie i nadreńskie z r. 1921. (104)

Wagi wszelkiego rodzaju. Fabryka wag w Wolnem Mieście. Bracia Siebert, Gdańsk, Ritterg. 31. (53)

Węlna, przędza oraz wełna Schmidta Sülzner & Fleischer, Gdańsk, Weissmönchen-Hintergasse 1/2. (34)

Wino: Sprzedaż hurtowa szampańskich i in. win P. J. Aycke & Co., Suke, właśc. Alexander Czech, Gdańsk, Hundegasse 12. (96)

Wino. Sprzedaż hurtowa win, import rumu, araku oraz koniaku francusk. R. Denzer, Gdańsk, Langermarkt 16 Założ. w r. 1854. (111)

Wino F. A. J. Jüncke Tow. z o. o. Hurtowa sprzedaż win Gdańsk, tel. 29 oraz 5102 Składy tranzyt. 76

Wino: Daniel Feyerabendt, Największa hurtownia win w Gdańsku Holzmarkt 8, tel. 599, konto pocztowe 2289. (107)

Wino: Br. Heydasch Gdańsk, Hundegasse 25 Sprzedaż hurtowa win oraz spirytualji Import Eksport

Wino i spirytualja Carl Keller, Gdańsk, Biuro: Hundegasse 101. Hurtowa sprzedaż wina, import rumu Jamaica, koniaku i araku, założ. w r. 1878. (84)

Wino C. H. Kiesau, Sprzedaż hurtowa win, Gdańsk, Hundeg. 8, założ. w r. 1865, specjalne wino mozelskie i nadreńskie z r. 1921. (104)

Wino: Sprzedaż hurtowa win Paul Krüger, Gdańsk, Heil. Geistgasse 87/89. (103)

Wino: A. Ulrich, założ. w r. 1864. Hurtowa sprzedaż win, import koniaków, rumu Jamaica, araku Batawia. Gdańsk, Kantor w starym domu angielskim, Brotbänken-gasse 16. (103)

Zabawki: Piłki, lalki celuloidowe, harmonijki Bracia Steinhoff, Gdańsk, (171) Heilige-Geistgasse 140.

Żaluzje oraz okienne żelazne na kółkach Fabryka Hans Honold w Królewcu, Königsberg Pr., Mühlen-grund 8 Przedstawiciele poszukiwani. (200)

Żarówki węglowe, metalowe oraz elektryczne ozdoby choinkowe

E. A. Krüger & Friedeberg Berlin C. 25, (205) Direksenstraße 51 adres telegr.: Isolfried.

Żelazo i stal, naczynia domowe, towary cynkowane i emaljowane Adolf Lietz, Gdańsk (188)

Żelazne wyroby Peter Ludwig Schmidt & Wolff, To. z o. o., Gdańsk Hopfeng. 26/27. Hurtownia narzędzi, wyrob. żelaznych i okuć. Adr. tel.: Metal Gdańsk (198)

Marka fabryczna

Czas odnowić prenumeratę na r. 1926

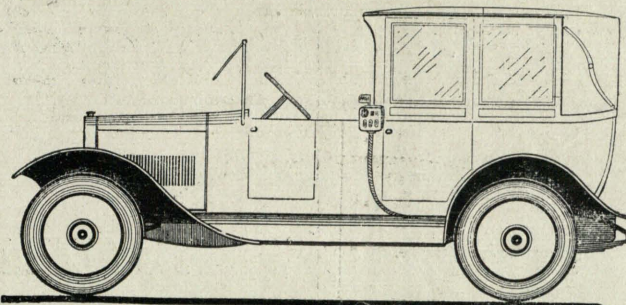
Abonentom, zalegającym w opłacie prenumeraty, wstrzymana będzie wysyłka czasopisma naszego

Karoserje

dla

Omnibusów

Lando oraz automobili
osobowych

Automobili dla rozwózki
towarów oraz samochodów
ciężarowych

Automobili sanitarnych i
pożarniczych

Reperacje
automobili

Gdańska Fabryka Karoserji Sp. Akc. w Sopocie

(Danziger Karosseriefabrik A. - G., Zoppot) Telefony: Zoppot 52, 579, 651 (27)

Amme, Giesecke & Konegen

Spółka Akcyjna

w **Bruńswiku** (Braunschweig,) Niemcy

Największa fabryka w Europie w dziale budowy młynów!

Założona w r. 1895

Maszyny młyńskie / **Budowa i przebudowa młynów**
Śpichrze zbożowe i „Silos” Urządzenia konstrukcyjne

dla towarów masowych i sypczych.

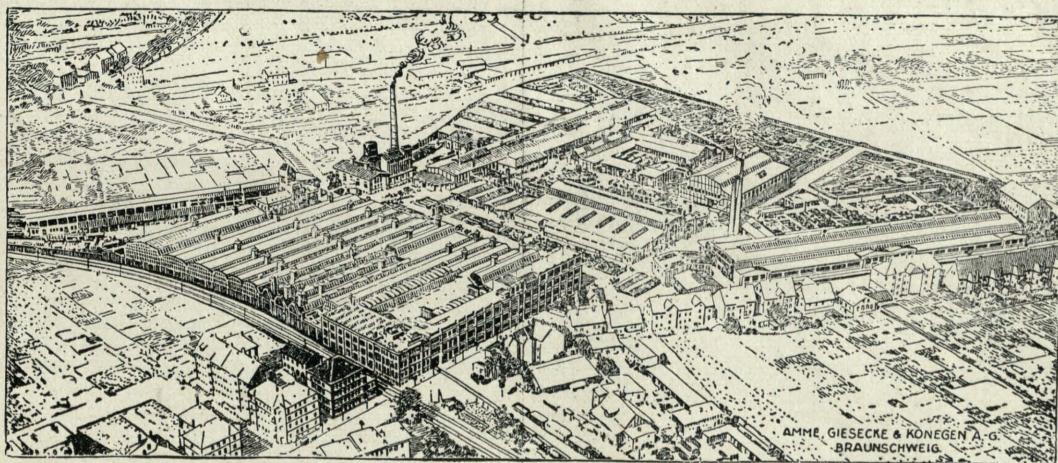
Taczki elektryczne dla sortowania :: **„Jednoosłowy przesuwacz”**

Biurowo Techniczne w **Królewcu**, Domstr. 12 Adr. telegr.: Mühlenbau Telefon 6483

Turbiny wodne Wały ochronne Zapory

Urządzenia dla zaporu dolin

Reprezentacja na Polskę: Inż. **W. Niemann** w **Warszawie**, Chłodna 26, m. 6, Telefon 283-20

(9)

**Wszelkie maszyny oraz formy
do fabrykacji wyrobów cementowych,**

maszyny do wyrobu murów betonowych oraz
kamieni żużlastych, maszyny do wyrobu betonowych
bloków wydętych oraz dachówek cementowych

Urządzenia tłoczni wszelkiego rodzaju

Formy dla rur, schodków i t.d., mieszarki do betonu i cementu

**Urządzenia dla fabrykacji sztucznego tępka
azbestowego :: Prasę talistę do azbestu**

dostarcza

**Fabryka Maszyn Dr. Gaspary & Co.,
Markranstädt pod Lipskiem (Leipzig)**

Prosimy o odwiedzenie nas! Katal. 113 - bezpłatnie!

Baltic

Czekolada / Pralinki

Jeneralne Przedstawicielstwo:

Dom Handlowy Noe Fels

Twarda 4

Warszawa

Twarda 4

(31)

Die Deutsche Ostmesse im Spiegel der Presse.

Die öffentliche Meinung bestätigt einmütig den Erfolg der Königsberger Herbstmesse.

Die Reichshauptstadt.

BERLINER BÖRSEN-COURIER

Betrachtet man das Resultat der 11. Deutschen Ostmesse, so kommt man zu der Überzeugung, daß die Messe **mehr noch als in den vorangegangenen Jahren ihre Existenzberechtigung nachgewiesen hat.** Sie findet ihre Rechtfertigung — das betonte auch der preußische Handelsminister Dr. Schreiber in seiner Ansprache bei Eröffnung des „Hauses der Technik“ — nicht nur in der abgetrennten Lage Ostpreußens, ... darüber hinaus sind in Königsberg **die Wirtschaftstore des ganzen Reiches nach dem Osten aufgerissen** worden. Das hat nicht nur die **stattliche Anzahl östlicher Einkäufer**, das hat auch die russische Exportausstellung gezeigt.

BERLINER BÖRSEN-ZEITUNG

Es gibt wenig Erscheinungen in unserem Staats- und Wirtschaftsleben der Nachkriegszeit, die den Willen zum Wiederaufbau und den Mut zur Überwindung aller Hindernisse so klar und zielbewußt, aber auch so erfolgreich zum Ausdruck bringen, wie die Königsberger Ostmesse. **Ihre Daseinsberechtigung ist auch durch die diesjährige Herbstmesse wieder bewiesen. An ihrer Zukunft braucht man nicht zu zweifeln.**

BERLINER TAGEBLATT (WCHENAUSGABE)

... ein Ereignis von großer wirtschaftlicher Bedeutung, nicht nur für Deutschland, sondern auch für das gesamte östliche Europa.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG

Eine fast lückenlose Ausstellung russischer Exportwaren zeigt, daß das Interesse Rußlands an der Deutschen Ostmesse in stetiger Zunahme begriffen ist.

INDUSTRIE- UND HANDELS-ZEITUNG

In organisatorischer Hinsicht ist die Messe wohl **als absoluter Erfolg zu betrachten.** Das neue Haus der Technik selbst ist ein schöner, im modernen Stil einfach und in kräftigen Farben gehaltener Bau, der fraglos das schönste Gebäude Königsbergs darstellt.

TÄGLICHE RUNDSCHAU

Mit leuchtenden Lettern sollte man den Sonntag, den 16. August, in die Geschichte der alten Stadt Königsberg, nein, in die des deutschen Ostens einschreiben. — ... **es ist der östliche Bedarf, den es zu decken berufen ist. Die starke Beteiligung Rußlands** an der heurigen Ostmesse läßt erkennen, daß man hüben und drüben sich dessen immer mehr bewußt wird.

VOSSISCHE ZEITUNG

Was die Königsberger Messe in bezug auf die Pflege des Handelsverkehrs mit den östlichen Ländern tut, ist darum in des Wortes bester Bedeutung **Pionierarbeit** für später. Desto erfreulicher ist es, daß sie **bereits jetzt sichtbare Früchte trägt.** Das gilt in erster Linie für Rußland. Es hat jahrlanger zähester Arbeit bedurft, um die Dinge soweit zu fördern. — Damit ist auch, zumal **angesichts der vollen Besetzung der Messe und ihres sehr guten Besuches**, zugleich gesagt, daß sie finanziell gefestigt dasteht, allein gestützt auf Königsbergs eigene Kraft und auf die Auswirkung ihrer stets aufs neue zu erprobenden Leistungen. Uns scheint, daß die Leitung der Deutschen Ostmesse darauf mit **berechtigtem Stolz** blicken darf!

Das Reich.

BREMER WESER-ZEITUNG

Großes Interesse fand allgemein die **Maschinenschau, welche so stark wie diesmal in Königsberg noch nie beschickt war.**

DÜSSELDORFER NACHRICHTEN

Überschaute man rückblickend Verlauf und Ergebnis der 11. Deutschen Ostmesse Königsberg, so wird man es nicht ohne Freude über **den merkbaren Aufstieg** tun können.

FRANKFURTER ZEITUNG

Im ganzen war **das Geschäft größer als man erwarten konnte**, der Umsatz erheblich höher nicht nur als bei der Frühjahrsmesse dieses Jahres, sondern auch als bei der vorigen Herbstmesse. ... Die Zahl der Besucher dürfte 50000 bei weitem überschritten haben. ... Am Dienstag nachmittag und abend mußte die Russische Ausstellung **wegen Überfüllung vorübergehend geschlossen** werden.

HAMBURGER FREMDENBLATT

... Trotz anhaltender schwerer Regenfälle steigerte sich der Besuch zu Massenwirkungen. Auch der Auslandsbesuch ist ungeachtet des Ausfalls vieler polnischer Interessenten **in erfreulichem Aufstiege begriffen.**

HANNOVERSCHER ANZEIGER

Und der besondere Zweck der Ostmesse ist es, den Nachbarn an den östlichen Grenzen diese Warenschau so bequem wie möglich zu machen und von hier aus **den osteuropäischen Markt zu befruchten und zu erobern. ...**

KÖLNISCHE ZEITUNG

Wenn allerdings der Handel mit dem Osten ungehindert einsetzen kann, so müßte die Lebensberechtigung der Ostmesse ohne weiteres gegeben sein, weil alsdann entsprechend den Königsberger Überlieferungen die Ostmesse sich **mehr und mehr auf den östlichen Bedarf „einstellen“ wird, wozu sie ja auch in viel höherem Maße fähig ist als etwa die Messe in Leipzig**, die nach allen Seiten wirken soll.

KÖLNISCHE VOLKSZEITUNG

... Waren schon früher namhafte westdeutsche Firmen, namentlich der Landmaschinenherstellung, vertreten, so sind jetzt nach Befreiung des Ruhrbezirks auch Firmen von dorthier auf der Ostmesse erschienen: **in erster Linie Krupp.**

LEIPZIGER NEUESTE NACHRICHTEN

Der Besuch der Messe, die **von rund 2000 Ausstellern beschickt** ist, sowie des Hauses der Technik, war am Eröffnungstage gut.

MAGDEBURGISCHE ZEITUNG

... ein **günstiges Omen für die gute Entwicklung der Deutschen Ostmesse Königsberg.** So schwer auch die gegenwärtige Handelskrise auf unserem Wirtschaftsleben lastet, eine gewisse Entspannung bewirkt unzweifelhaft die gute Ernte, die Mittel- und Osteuropa in diesem Wirtschaftsjahre zu verzeichnen hat.

FRÄNKISCHER KURIER, NÜRNBERG

In dem neuen Hause der Technik, das **einen geradezu glänzenden Eindruck** macht, hielt die Nachfrage nach Maschinen und Anlagen bis zum Schluß der Messe an.

STETTINER GENERAL-ANZEIGER

Erklärlich ist, daß dieses umfangreiche Ausstellungsprogramm **eine große Zugkraft nach Osten und Westen** entfaltet. ...

STETTINER OSTSEE-ZEITUNG

So zweckmäßig wie die Transportanlage ist der ganze Bau (Haus der Technik), und auch dies wird mit dazu beigetragen haben, daß in ihm **kein Quadratmeter Ausstellungsfläche unverkauft** geblieben ist und die größten Werke Rheinlands und Westfalens diesmal auf der Ostmesse vertreten sind.

STUTTGARTER NEUES TAGEBLATT

... dient die ganz erheblich gesteigerte Ausstellungstätigkeit der Russen, da diese **nicht nur als Aussteller, sondern auch als Einkäufer** erscheinen werden, zumal der Besuch der Ostmesse in Rußland als **offizielle Staatsangelegenheit** behandelt wird.

Das Urteil der Fachpresse.

V. D. I. NACHRICHTEN, BERLIN

Die Königsberger Messe hat sich im deutschen Messewesen längst **einen Sonderplatz** errungen ... mag man über das Messewesen und seine Entbehrlichkeit denken wie man will, **das Haus der Technik in Königsberg wird bleiben!** ... Ungeheure Möglichkeiten unserer wirtschaftlichen Zukunft hängen davon ab, daß Königsberg, unser Ausfallort nach dem Osten, sich weiterhin entwickelt, und daß die Männer, die mit zielbewußtem Willen dem deutschen Handel seine alten, natürlichen Wege in das unermeßliche Rußland öffnen, bei den maßgebenden Stellen Verständnis und — nicht nur platonisches — Interesse finden. ... Man kann die Deutsche Ostmesse auch in diesem Jahre **durchaus als vollen Erfolg bezeichnen**, der ganz besonders in der weiteren Entwicklung und Vertiefung der wirtschaftlichen Beziehungen zwischen Deutschland und Sowjetrußland liegt. ... Namentlich die Kreise der **russischen Landwirtschaft** waren auf der Ostmesse in unerwartet hohem Maße durch Einkäufer sowie durch führende Persönlichkeiten vertreten.

ANZEIGER FÜR BERG-, HÜTTEN- UND MASCHINEN- WESEN, ESSEN

... Die Messe kam **nicht nur für die Provinz Ostpreußen als Markt** in Betracht. Eine recht ansehnliche Zahl von Maschinen ist auch nach dem Memelgebiet, dem Freistaat Danzig, nach Litauen, Lettland und Estland verkauft worden.

DIE LANDMASCHINE, BERLIN

Die hohe Bedeutung der Königsberger Messe wächst natürlich mit der Aufnahmefähigkeit des osteuropäischen Absatzgebietes und mit der Wiederherstellung vertraglich geregelter Wirtschaftsbeziehungen zu Osteuropa sowie mit der Durchführung eines normalen Verkehrs über die deutschen Ostgrenzen.

LANDMASCHINENMARKT, PÖSSNECK

... Der Verlauf der Landwirtschaftlichen Maschinenschau wurde durch andauernden Regen stark beeinflusst, jedoch kann man trotz dieser Einwirkung das Ergebnis der Königsberger Landmaschinenschau **nur als sehr befriedigend bezeichnen.**

LANDMASCHINEN UND GERÄTE, ARTERN

... Die Russen haben auch immer wieder in ihren Reden betont, daß sie **der Königsberger Messe einen gewissen Vorzug geben wollen** und der Stadt Königsberg dazu verhelfen wollen, ihren früheren Platz im Transithandel nach Rußland und ihre Vermittlerrolle im deutsch-russischen Handel wieder zu gewinnen.

DER KONFEKTIONÄR, BERLIN

Von einer Messemüdigkeit hat man in Königsberg noch nichts verspüren können. ... Es zeigt sich, daß sich der Gedanke der Messe als regelmäßige Konferenzgelegenheit **im Bewußtsein des ostpreußischen Textilhändlers eingebürgert** hat. Die Reisetätigkeit hat zumeist auch nur dort die Sahne abschöpfen können, wo sich die Orders unmittelbar an den Hauptstrecken befinden.

DIE TEXTILWOCHE, BERLIN

Die Aussteller sind zum Teil eher **überrascht von der Menge der Aufträge**, die sie doch noch hereinbekommen und deren Realisierung einigermaßen sichergestellt ist. ... **Die Königsberger Messe erscheint nun voll stabilisiert.** Sie wird es nicht nötig haben, sich besonders um Aussteller zu reißen. Eher wird sie von dem Grundsatz ausgehen: **Nicht mehr Aussteller als Bedarf.**

TEXTIL-ZEITUNG, BERLIN

Die Berechtigung der Deutschen Ostmesse zeigt sich in ihrer **stetig fortschreitenden Entwicklung.**

SCHUHFABRIKANTEN-ZEITUNG, FRANKFURT A. M.

Gemessen an der allgemeinen großen Geldknappheit der heutigen Wirtschaft, ist das Ergebnis der Königsberger Herbstmesse **für die meisten Aussteller befriedigend** gewesen. ... Im übrigen waren alle Plätze und Stände der Messe voll belegt. ... Im Provinzgeschäft fiel es sehr stark ins Gewicht, daß die Provinzkunden schon viele Wochen vor der Messe von den Reisenden der einzelnen Firmen besucht worden waren. ... **trotzdem finden sich immer wieder noch auf der Messe Käufer, die den Ausstellern neu sind und von den Reisenden nicht aufgesucht waren,** weil sie an zu entlegenen Punkten der Provinz wohnen. Sie kommen zum großen Teil aber alle nach Königsberg zur Messe, weil sie sich zu sehr daran gewöhnt haben, die Muster aller für sie in Betracht kommenden Firmen kennenzulernen, auch solcher, von denen sie bisher noch nicht gekauft hatten.

ALLGEMEINER ANZEIGER FÜR DROGEN, NAHRUNGS- UND GENUSSMITTEL, EBERSWALDE

Im Gegensatz zu der sehr stillen Reichsausstellung war der Besuch und der Erfolg der Nahrungs- und Genußmittelmesse erfreulich stark. Das gilt namentlich von der Schokoladen- und Konservenindustrie. Auch die Likörbranche erfreute sich eines besseren Geschäfts als zur Frühjahrsmesse.

DER AGENT, LANDAU

Das geschäftliche Ergebnis der 11. Deutschen Ostmesse **übertraf die Erwartungen**, mit denen die Aussteller nach Königsberg gekommen waren, in seiner Gesamtheit weit.

INTERNATIONALE MESSE-ZEITUNG, WIEN

Ist Königsberg an und für sich schon durch seine Lage berufen, ein Handelsplatz ersten Ranges zu sein, so wird diese Stadt durch ihre glänzende Handelsorganisation und nicht zuletzt auch durch die mustergültige Messeorganisation zum Handelsplatz nach dem Osten erster Ordnung; **man dürfte kaum fehlgehen, wenn man heute Königsberg an die Spitze aller mittteleuropäischen Handelsplätze für den Osten setzt.** ...

Das Echo Osteuropas.

Rußland:

EKONOMITSCHESKAJA SHISNJ, MOSKAU

... **Der Treffpunkt für die Produzenten und Kaufleute Lettlands, Litauens, Estlands, Polens und der U. d. S. S. R.** ... Auf ihr ist die gesamte deutsche Industrie vertreten, deren Interesse sich mit den Aufgaben der Ostmesse deckt.

TORGOWYJ BJULETENJ, BERLIN (das offizielle Organ der Handelsvertretung der U. d. S. S. R. in Berlin)

... **eine Brücke** zu sein für den Sowjet-Export und den deutschen Handel mit Rohstoffen, wie auch **für die deutsche Technik** und die osteuropäischen Märkte. — Die Deutsche Ostmesse hat **sich sowohl in bezug auf die Anzahl der Aussteller wie in bezug auf die Leistungsfähigkeit der ausstellenden Firmen stark entwickelt.**

TORGOWO-PROMYSCHLENNYJ KURJER, LENINGRAD

Durch ihre großzügige Anlage und ihre **Ergebnisse** hat die 11. Deutsche Ostmesse **alle früheren übertroffen.**

Polen:

FREIE PRESSE, LODZ

Heute, nachdem sich die Tore der 11. Deutschen Ostmesse bereits geschlossen haben, muß festgestellt werden, daß **die Erwartungen durchweg erheblich übertroffen** wurden.

GAZETA WARSZAWSKA, WARSCHAU

Die Resultate der Messe sind **günstig.** Namentlich im Hause der deutschen Technik im Osten. Der Verkehr war lebhaft, und **die Nachfrage nach landwirtschaftlichen Maschinen derart groß**, daß die Produzenten die Kunden bitten mußten, für die Lieferungen eine längere Frist zu gewähren.

Danzig:

DANZIGER ZEITUNG

So imposant die Abmessungen des neuen Technik-Hauses in Königsberg auch sind, so gewaltig der Bau auf den Besucher wirken muß, das Erhabenste ist das Lied der Arbeit, deutschen Wissens und Könnens, das in tausendfacher Gestalt aus diesem Haus der Technik hinausschallt in die Welt, um **namentlich in Osteuropa einen machtvollen Widerhall** zu finden.

Litauen und Memelgebiet:

LITAUISCHE RUNDSCHAU, KOWNO

... Dagegen war speziell an der Deutschen Ostmesse **das litauische Interesse immer stark**, ein Umstand, der in den Frequenzziffern seinen besten Ausdruck findet.

MEMELER DAMPFBOOT, MEMEL

Nur da, wo die Neugründungen einem dauernden wirtschaftlichen Bedürfnis entsprechen wie in Königsberg, ist kein Rückschritt, sondern ein Erstarken des Messegedankens festzustellen. Die 11. Deutsche Ostmesse ist eine **glänzende wirtschaftliche Leistung in einer Zeit schwerer Wirtschaftskrisen.**

Lettland:

RIGASCHE RUNDSCHAU, RIGA

... Zu diesen Messen, die fest verwurzelt sind, gehört die Königsberger Ostmesse, die ihren scharf abgezielten Wirkungskreis hat. Was nun **die Bedeutung der Ostmesse für die Randstaaten** anlangt, so ist das eine Sache auf lange Sicht, die aber **ihre sicheren Früchte tragen muß und tragen wird**, denn die Randstaaten entwickeln sich in wirtschaftlicher Beziehung in ganz überraschender Weise. ... Der Clou der heutigen Ostmesse, das Haus der Technik. ...

Estland:

REVALER BOTE, REVAL

Wechselnd, **aber stetig wachsend ist die Deutsche Ostmesse.** Größer wird von Jahr zu Jahr die Zahl der Aussteller und der Messebesucher, größer wird auch die Messe selbst. Für den osteuropäischen Kaufmann bildet Königsberg einen leicht erreichbaren Treffpunkt zur Anbahnung neuer und persönlicher Beziehungen, die die beste Grundlage für eine erfolgreiche Zusammenarbeit bilden. **Die Deutsche Ostmesse in Königsberg ist heute der Zentralmarkt des europäischen Ostens.**

EESTI MAJANDUS, REVAL

Der Königsberger Messe als einer Einkaufsmesse müßten unsere Handels- und Industriekreise viel mehr Interesse entgegenbringen als bisher, wofür schon bestimmte Anzeichen vorhanden sind, denn **die Messe vervollständigt sich und vergrößert sich von Jahr zu Jahr**, weshalb das Interesse für diese Messe sich auch natürlich steigern muß.

77126589
1926/1

Fabryka czekolady Sp. Akc.

Olīwa (w.m. Gdańsk)

dostarcza wspaniałą czekoladę oraz pralinki

(32)

Jeśli potrzebujecie
nowości techniczne oraz specjalne części zapasowe
to zażądajcie oferty od firmy

Karl Meissner

Fabrykacja aparatów radjotelefonicznych
Berlin N. 58, Oderbergstr. 23, Tel. 6198

(24)

Przy nawiązywaniu stosunków handlowych

z firmami, ogłaszającymi się w organie
naszym, prosimy powoływać się na

Życie gospodarcze Polski i Niemiec
oraz Rynki Wschodniej Europy

GEBR. SPERLICH Berlin • Gdańsk

Skład: Hansaplatz 9 Biuro Sprzedaży: Heiligegeistgasse 44
Telefon 2936

Hurtownia wieńców i bukietów
oraz wysyłka kwiatów ciętych

Engros

Ekspert

(25)

Dom Handlowo-Ajenturowy Herman Lande

Marszałkowska 62 **Warszawa** Nalewki 2a, Lok. 622

Telefony 261-239 i 403-26 Adr. tel.: Colibri

Jeneralne Przedstawicielstwo oraz Oddział fabryki perfumeryjnej
i mydła Georg Dralle, Hamburg-Altona/Elba

Jeneralny Przedstawiciel następujących domów:

„Santo“ G.m.b.H., koncern-AEG., Berlin W. 50, Tauentzienstr. 4

Fabryka grzebieni gumowych.

Schmöllner Zahn- u. Nagelbürsten-Fabrik, Schmölln/Turyngja

Fabryka wyrobów metalow. Johann Hofmann, Norymbergja 2.

Deutsche Dewarflaschen-Gesellschaft m. b. H., Berlin

S. 14, Dresdnerstr. 43.

„Frameta“, Fabryka wyrobów metalowych S. Moser & Co.,

Frankfurt n. M.-Oberrad, Offenbacher Landstr. 439.

A. Rüsch & Cie., Kom.-Ges., Rommelshausen/Turyngja, chi-

rurgiczne wyroby gumowe.

Dietsch & Illgen, Fabr. wyrob. gumow., Zeulenroda w Turyngji.

Turyngska fabryka instrumentów szklanych Alt, Eberhardt &

Jaeger, Akt.-Ges., Ilmenau/Turyngja.

Progress-Werke Hofmann & Wild, Akt.-Ges., Bruck-Erlangen,

Fabryka lamp elektrycznych kieszonkowych.

Fritz Hofmann, A.-G. f. Elek.-Techn., Mediz., Optik, Monachjum.

Dr. C. Schleussner, A.-G., Frankfurt n. M., Fabryka płyt fotogr.

Fabryka pendzli Thimig & Busch, Akt.-Ges., Neustadt-Aisch

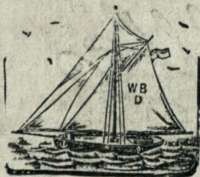
pod Norymbergja.

Büchner-Werke Akt.-Ges., Fabryka nożyków do gilettek,

Berlin SW 61, Belle Alliancestr. 92.

Cenniki wysyła się na żądanie. Wzory stale na składzie.

(26)

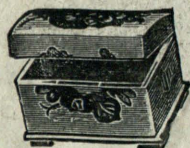
Okretyy dziecinne

we wszelkich rozmiarach i gatunkach

**Malowane wypalanki
drzewne**

(dla miejscowości kuracyjnych)

dostarcza

Wilhelm Bischoff

Drezno 28 R.

(Dresden)

Żądajcie katalogu 26.

(2)

Druki reklamowe

Katalogi ilustrowane • Cenniki • Afisze

Akcje • Papiery wartościowe

DZIEŁA NAUKOWE

Prospekty • Książki szkolne

Czasopisma fachowe w różnych językach

wykonywuje

Drukarnia Hartunga

(Hartungsche Buchdruckerei)

w Królewcu (Pr. Wsch.), Münchenhofplatz 4-5